Försvarshögskolan

Årsbok 2023

Årsbok inom ramen för militära programutbildningen

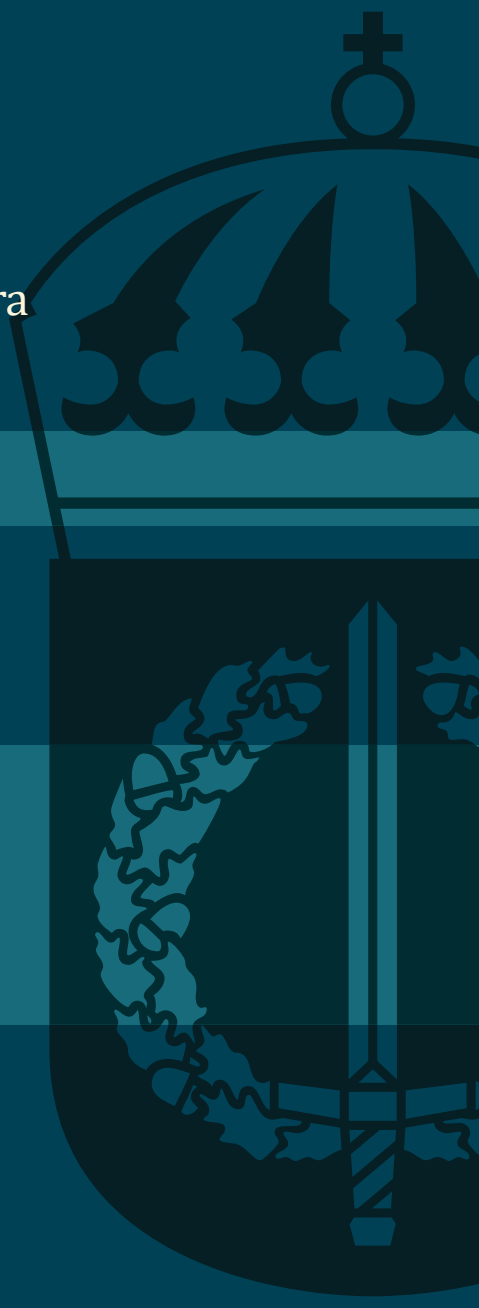

REDAKTÖR:
Knut-Olav Drivenes

REDAKTIONSRÅD:
Ola Larsson
John Nisser

Årsbok 2023
Årsbok inom ramen för militära programutbildningen

SWEDISH DEFENCE UNIVERSITY REPORT SERIES 2023:3

Rapporten har tagits fram på uppdrag av Försvarsmakten.

Försvarshögskolan påminner om att varje form av kopiering av bild och text ur denna bok är förbjuden enligt lagen om upphovsrätt.

© Författarna
REDAKTÖR: Knut Olav Drivenes
REDAKTIONSRÅD: Ola Larsson, John Nisser

UTGIVARE: Försvarshögskolan
UTGIVNINGSÅR: 2024

TYPSNITT Candara (rubriker) och Cambria (brödtext)
PAPPER *Omslag* Invercote creato 240 g | *Inlaga* Munken Lynx 100 g
TRYCKERI By Wind 2023

ISBN 978-91-88975-32-4
ISSN 2004-7894

Försvarshögskolan
Box 278 05
115 93 Stockholm

www.fhs.se

Försvarshögskolan

Årsbok 2023

Årsbok inom ramen för militära programutbildningen

Knut Olav Drivenes, Ola Larsson, John Nisser (Red.)

Innehållsförteckning

Inledning **7**

DEL 1 UPPSATSER **11**

2023 års uppsatser på Officersprogrammen 13

Självständiga arbeten på mastersnivån **15**

Självständiga arbeten på magisternivå **33**

Självständiga arbeten på kandidatnivå **37**

DEL 2 ESSÄER **49**

Examinerande essäer 51

The use and misuse of special forces – from global war on terror to homeland defence 53

Hur narrativ kan skapa två vinnare i en konflikt 59

New Generation Warfare möter Multi Domain Operations 79

se·kret·ess [-es´] substantiv ~en: hemlig karaktär; hemlighållande; tystnadsplikt 87

Inledning

Förmågan att idag tänka annorlunda än igår
skiljer den vise från den envise

Jag väljer att inleda med detta citat av John Steinbeck då det bra beskriver Ola Bogrens idé med att ta fram en årsbok. Ola Bogren (numera pensionerad) initierade arbetet med att sammanställa essäer och uppsatser skrivna av studerande vid Försvarshögskolan. Han skapade även en grund för arbetet med att ge ut dessa i en årlig återkommande publikation. Årsboken 2022 var den första, och denna togs emot väl i Försvarsmakten. Bland annat har Operationsledningen bjudit in författare för att seminariebehandla valda texter, texter som utan publicering i årsboken inte hade blivit kända för professionen. Även programledningarna för Officersprogrammet (OP) och Högre Officersprogrammet (HOP) har visat uppskattning för årsboken. Det ligger naturligtvis i både Försvarsmaktens och programledningarnas intresse att den utbildning programmen ger har en betydelse för professionens utveckling.

Vi hoppas att framtida chefer, genom sina studier på Försvarshögskolan, får en relation till årsboken och att årsboken efterhand når en allt större läsekrets. Låt årsboken utgöra ett underlag till befälsutbildning på regements-, brigad- och bataljonsnivå. Läs årsboken, eller delar av den. Ta del av de studerandes tankar och resonemang, baserade på den utbildning och forskning de själva tagit del av, och fördjupa dig i det du finner intressant. Eller, välj ut en uppsats eller ett tema som kan bidra i utvecklingen av din verksamhet, bjud in författaren till din avdelning och genomför en gemensam diskussion. Kompetensutveckling innebär att lära sig själv, lära andra samt lära av andra. Detta är att ta ansvar för professionens utveckling och vårt livslånga lärande.

Jag väljer att nedan kopiera delar av inledningen från Årsbok 2022, med några små ändringar, skriven av Ola Bogren. Han beskrev många viktiga detaljer om årsboksarbetet som förtjänar att upprepas:

> *"En stor del av alla dessa uppsatser möter aldrig någon egentlig publik, utan är snarare något som "bara" ska göras under utbildningen. Texterna möter en*

mycket begränsad publik, främst inom Försvarshögskolan, där texter presenteras av författaren och det ges en opponering av andra. Vid dessa tillfällen finns även en öppen inbjudan till kollektivet, det vill säga att det står var och en fritt att delta och ta del av såväl diskussioner, som att själv läsa och ta sig an presenterade texter. Dessa texter med alla tankar och idéer som skrivs behöver möta en större publik. Det finns ett värde för professionen att det kan ske. Med professionen i centrum, så kan vi tillsammans genomföra en vetenskaplig professionsutbildning vid Försvarshögskolan som möter morgondagens krav. De första upplagorna av årsboken har långt ifrån alla uppsatser medtagna. Det har funnits vissa initiala juridiska dilemman, som nu är åtgärdade och förhoppningen är att kommande upplagor blir mer omfattande till antalet uppsatser. Att skriva texter som andra kan ta del av har en betydelse och påverkan. Att skriva i sanden innebär att klokheten och det man vill förmedla försvinner med nästa vattenvåg.

Syftet med årsboken är att skapa uppmärksamhet för det som främst studerande producerat vid skolan. Det finns all anledning att ägna viss tid åt denna vishet som texterna uttrycker. En anledning är att texterna utgör och speglar vilka tankar och funderingar som finns hos våra kollegor. En annan anledning är att texterna faktiskt uttrycker vad våra kollegor anser vara viktiga sakområden och just därför har de valt att skriva om, och argumentera för dessa områden. I ett vidare perspektiv har officersprofessionen, likt andra professioner, behovet av att hantera dagens verksamhet parallellt med morgondagens utveckling. Officersprofessionen särskiljer sig dock därför att det ytterst handlar om mandat för, och genomförande av, storskaligt våld. Sammanhanget för individen relaterat professionen är därför vital. Individens kognitiva utveckling, det vill säga lärande, i en utvecklingmässig mening, tar sig uttryck i sitt sätt att tänka utifrån hur individen tar in och förstår sin omgivning. Av denna anledning vill vi med årsboken sprida tankar inom professionen för att bidra till debatt och utveckling.

Årsboken har en målsättning att vi ska kunna minnas och se till vilka områden som varit aktuella för just detta år. Av denna anledning finns en metaanalys med i boken som tar sitt avstamp såväl utifrån uppsatsrubriker, som av författarnas valda nyckelord. Nu är det inte bara uppsatser som skrivs vid Försvarshögskolan. Det skrivs även exempelvis tentamensarbeten inom enskilda kurser. Avsikten är att ett antal (urval) av dessa texter ska finnas medtagna i sin helhet

Strukturen i boken är att uppsatser är medtagna till rubrik, författare, textens sammanfattning samt slutligen en sökväg som leder till uppsatsen i sin helhet på DiVA. DiVA står för det Digitala vetenskapliga arkivet och utgör en gemensam söktjänst för forskningspublikationer och studentuppsatser producerade vid cirka 50 stycken lärosäten och forskningsinstitutioner. Tanken

är att man ska få en översikt i årsboken av uppsatser för att sedan kunna välja ut och läsa en eller flera texter i sin helhet. samling ni ändå har.

Årsboken kommer primärt att vara en digital publikation, men kommer även i mindre upplaga finnas i en pappersutgåva. Den digitala versionen ger direkt tillgång till länkar och sökvägar. Årsboken kommer att finnas tillgänglig i båda versionerna vid Anna-Lindh biblioteket."

Slutligen vill jag tacka mina medarbetare Ola Larsson och John Nisser som med sitt engagemang, kunskap och stöd gjort denna årsbok möjlig.

Med förhoppning om en utvecklande kompetensutveckling inom både inom Försvarsmakten och Försvars-högskolan.

Knut Olav Drivenes
Redaktör

DEL 1 UPPSATSER

SWEDISH DEFENCE UNIVERSITY REPORT SERIES 2023:3

Rapporten har tagits fram på uppdrag av Försvarsmakten.

Redaktör Knut Olav Drivenes
Redaktionsråd Ola Larsson, John Nisser

Utgivare Försvarshögskolan
Utgivningsår 2024
ISBN 978-91-88975-32-4
ISSN 2004-7894

© Författarna

Försvarshögskolan
Box 278 05
115 93 Stockholm

www.fhs.se

Tryck Bywind, Stockholm, Sverige 2024

2023 års uppsatser på Officersprogrammen

Försvarshögskolan är den militära professionens akademiska hem. Det är rektor Robert Egnells vision för lärosätet och de uppsatser och essäer som kadetter och officerare vid de militära utbildningarna skriver är inte bara hörnstenar i en akademisk examen, utan ett tillfälle för professionsutövaren att forska om sitt yrke och reflektera över sin yrkesutövning. Valet av uppsatsämne präglas av flera faktorer: förändringar inom Försvarsmakten, händelser i Sverige och omvärlden, men också den utbildningsmiljö som eleverna befinner sig i vid Försvarshögskolan.

Min kollega Kristin Ljungkvist sammanfattade de huvudsakliga teman som gick att urskilja ur de uppsatser och arbeten som ingick i föregående årsbok. Då var det mest omskrivna temat *officersutbildningar och den militära professionen*, med uppsatser som avhandlade frågor såsom rekrytering, utbildning, motivation till att bli officer med mera. Ett annat tema var *specialoperationer, vilseledning* och *flexibilitet*, men det gick också att skönja en övergång från studiet av *hybridkrigföring* till mer *konventionell krigföring*.

Vilka teman kan vi skönja ur årets uppsatser? Det mest återkommande temat är *svensk strategi*, även om begreppet är spretigt avhandlar och allt ifrån Försvarsmaktens strategiska inriktning till strategisk kultur. Det finns ett klart ökande intresse i att studera strategierna som Sverige som nation och Försvarsmakten som organisation har, och vad dessa grundar sig i.

Det näst största temat är *förändring*, där det också finns en tendens att studera förändring i just Försvarsmakten. Uppsatser undersöker exempelvis hur svensk strategisk kultur har förändrats, innovationer inom svenska stridskrafter, med mera. Ett annat spår inom detta tema är hur ett medlemskap i NATO kan komma att påverka Försvarsmakten, med uppsatser om hur alliansmedlemskap påverkat andra nationer och med en tydlig ambition att dra lärdomar inför det svenska NATO-inträdet.

Det finns ett fortsatt starkt intresse för *Försvarsmakten som organisation* och dess personal, med flertalet uppsatser som undersöker rekrytering, drivkrafter, officersutbildningarna med mera. Antalet uppsatser kan tyda på en medvetenhet om att personal är en Försvarsmaktens viktigaste resurser, men att det finns frågetecken kring hur den bör hanteras och kompetensutvecklas.

Utöver dessa tre huvuddrag i uppsatserna finns ytterligare kluster värda att nämna: *studier om luftmakt, krigföring, avskräckning, framtiden, underrättelser, doktrin* och *operationskonst*. Efter dessa teman är det däremot en stor bredd i uppsatsskrivandet som gör det svårt att ta fram mer specifika teman.

Jag avslutar den här övergripande analysen med en reflektion: Trots bredden i ämnen är endast en minoritet av elevernas arbeten i krigsvetenskap berör krigföring, då merparten av uppsatserna är fokuserade ämnen som omger krigföring – exempelvis fredstida strategier eller Försvarsmakten som organisation. Vad beror det

på? Finns det en tendens inom officerskåren att framför allt studera det som är här och nu? Eller rör det sig om vetenskapsteoretiska och metodologiska krav som gör studiet av krig utmanande? Eller har vi som lärosäte format eleverna till att studera det som omgärdar kriget, snarare än kriget självt?

Avslutningsvis, i bilden nedan är de 18 mest återkommande orden ur examensuppsatsernas sammanfattningar sammanställda och översatta till svenska för att ge en överblick över de mest tongivande teman som återfinns i årsboken.

John Nisser
Kapten och doktorand i krigsvetenskap

Självständiga arbeten på mastersnivån

En dialog om framtiden: En studie om ovisshet där strategi och underrättelsetjänst möts

Emma Andersson

Uncertainty is pervasive in decision-making, and the research community within both strategy and intelligence agrees upon the challenges in predicting the future. Despite this, analysis of intelligence failures ex-post tends to be the dominant approach, and a collective taxonomy of uncertainty is yet to be agreed upon. This interview study strives to change the perspective and study the understanding of uncertainty ex-ante within, and between, Must and the Swedish MoD to ascertain whether the understanding is mutual within the context of their institutional dialogue. The result shows both variations and commonalities. Variations points to emotional aspects of uncertainty as well as aspects of uncertainty within an adversary. Variations are found both within, and between, the groups. Aspects regarding knowledge production presents a common view, however a close dialogue that promotes trust and an openness for diverse perspectives, questions and awareness of uncertainties is essential.

Nyckelord: Ovisshet, strategi, underrättelsetjänst, förvarning

urn:nbn:se:fhs:diva-11834

Marinstridskrafter i allians – förändring under tryck?

Anders Borgstedt,

The aim of this thesis is to examine how a membership in a defense alliance affect the Naval forces. Three naval theories are used to examine organization, reach and adaptation to needs.

A case study with Poland and Spain has been conducted. Both countries Naval forces have been analyzed before and after membership in NATO 1982 respectively 1999. The result shows a significant difference when it comes to reach. Reach is used to explain the ability to operate in different types of geographical areas. Both countries have become more of Blue-water Navies after membership in NATO. It is also a tendency when it comes to adaption to needs, both Navies have moved towards a risk fleet after becoming a member in NATO. The conclusion is that a membership in a defense alliance affect the Naval Forces when it comes to reach and adaption to needs.

Nyckelord: Alliansstrategi, balanserad marin, funktionsspecifik marin, högsjöflotta, kustflotta, lyxflotta, marinstridskrafter, riskflotta

urn:nbn:se:fhs:diva-11610

Patriotism, pengar eller personlig utveckling? En studie om värnpliktigas motivation till fortsatt engagemang

Jesper Bergman

This study investigates the motivations behind conscripts' choice to remain in the Swedish Armed Forces following basic training. Existing explanations lacks clarity, with results often contradictory and inconclusive. Hence, utilizing conscripts as the primary data source, this study seeks to comprehend the driving forces that motivate them to sustain their military involvement. Employing a mixed-methods approach utilizing five distinct motivational categories inspired by Charles Moskos and Fabrizio Battistelli: institutional, work-related, paleo modern, modern, and postmodern. The findings suggest that multiple motivational categories interact and exhibit partial interdependence. Notably, postmodern driving forces, encompassing personal development, the pursuit of adventure, and self-realization, emerge as critical factors influencing conscripts' motivation for continued commitment. Additionally, the study reveals that Russia's invasion of Ukraine has amplified conscripts' motivation to remain engaged. This research contributes to the understanding of conscripts' motivations and sheds light on the significance of postmodern motivators in driving their commitment.

Nyckelord: Battistelli, Fortsatt engagemang, Försvarsmakten, Motivationsteori, Moskos, Rekrytering, Soldat, Värnplikt

urn:nbn:se:fhs:diva-11620

Från att vara tillgängligt här och nu till att verka krigsavhållande: Förändring i svensk strategisk kultur 2008–2022

Axel Boltenberg

Previous research argues that strategic culture is mainly manifested by continuity. Studies on Swedish strategic culture either describe constant evolutionary change or observe change in the passing while explaining Swedish strategic behavior, but with some shortcomings in defining central concepts and mechanisms of cultural change.
This study uses a constructivist approach defining strategic culture as a socially constructed context with competing subcultures whose elites both act to preserve and change cultural traits.
Using a case study design with discourse analysis, the sedimentation of discursive expressions is assessed to uncover change in Swedish strategic culture during the period 2008 to 2022 while Russian use of military power in provocation and aggression in the vicinity of Sweden increases.
The study argues that predominant cultural traits in Swedish strategic culture has changed between 2008 and 2022, but not all, and that these changes has facilitated the act of applying for NATO membership.

Nyckelord: Strategi, strategisk kultur, svensk strategisk kultur, förändring, eliter, subkulturer

urn:nbn:se:fhs:diva-11649

Otillräcklighet och oförmåga - En problematisering av Försvarsmaktens strategiska inriktning

Henrik Börjesson

Based on what problem representations, underlying beliefs and discourses is the Swedish Armed Forces directed?
The fact that transformations require conscious control and that the Armed Forces have received criticism for their governance is a starting point for this study that analyzes the strategic direction using Carol Bacchi's WPR-method. Through the critical analysis, the perceived inadequacy and inability appear from a historical security policy relationship and an unconscious governance practice. An analysis that exposes a problematic relationship between the Swedish Armed Forces organizational dualism. The conclusions are expressed in

three areas, destructive growth, coherent and conscious governance practice, and the relation between the Swedish Armed Forces as authority and as response organization.
According to the study, governance via the strategic direction is influenced by preconceptions and perceived problem representations and the study contributes to the debate on strategic planning and governance practice in public administration.

Nyckelord: FMSI, strategisk inriktning, strategisk styrning, strategi, tillämpad strategi, WPR, destruktiv tillväxt

urn:nbn:se:fhs:diva-11666

Operativ effektivitet - att skapa seger på det moderna slagfältet

Christoffersson, Gustav

Operational effectiveness is an actor's ability to use its military assets to achieve victory on the battlefield. Due to the evolution of society from the state as the central actor to international networks the modern battlefield has been reshaped. Former studies on operational effectiveness are all based on conventional warfare which raises questions on the validity of these theories on the modern battlefield. This study aims to test former theories on operational effectiveness to a new empirical context and answer the question of what makes an actor superior on the modern battlefield. The findings shows that even if former theories on operational effectiveness applies on the modern battlefield there are new indicators and actions that has to be considered in building the theory. The Swedish Armed Forces needs to address operational effectiveness as a phenomenon and train its personnel to be more innovative and adaptive to the modern operational environment.

Nyckelord: operativ effektivitet, militär effektivitet, seger på slagfältet, specialoperationer

urn:nbn:se:fhs:diva-11614

Capacity building: a study of organizational culture effects on fighter pilots training

Miguel dos Santos Clarino

The reality of modern military training is the rapprochement of nations and the construction of military alliances to enhance nations defense cooperation and expand capabilities. Preparing for this scenario of cultural diversity is the challenge in designing military training

programs for different groups. While training has a basic structure, different cultural environments require different approaches.
Using a quantitative method, collected through a survey study, this thesis examines Brazilian and Swedish fighter pilots' perceptions of organizational culture and its impact on training. The flight simulator training environment was used for operationalization due to its characteristics of accessibility, fidelity to real operations, and flexibility in the training program.
The results showed that organizational culture was identified with a statistically significant difference in the indexes of individualism, masculinity, uncertainty avoidance, and indulgence between the two populations studied. This has implications for both training planning and capability management in the Air Force.

Nyckelord: Air Force, training, fighter pilots, organizational culture, flight simulator

urn:nbn:se:fhs:diva-11683

Demokrati, kvalitet i statsförvaltningen och seger i mellanstatliga krig

Björn Eckevall

This study investigates why democracies tend to win the interstate wars they fight, as claimed by the theory of democratic victory. This study introduces the novel argument that the concept of quality of government can explain the success of democracies in war. Analyzing all interstate wars between 1816 and 2007 with a multivariate logit model, this study finds initial support for the hypothesis that a rigorous and impartial public administration is a better explanation for why democracies tend to win interstate wars than the democratic institutions themselves. No support is found for any of the other hypotheses that other aspects of quality of government, such as low corruption or the practice of meritocracy, can explain democracies' relative success in war. This study thereby sheds new light on why democracies tend to be successful in interstate wars and indicates an interesting avenue for further research.

Nyckelord: Teorin om demokratisk seger, kvalitet i statsförvaltningen, mellanstatliga krig, seger

urn:nbn:se:fhs:diva-11615

Ukraina och freden: En fredsteoretisk analys utefter konfliktens konstituerande element

Mattias Eile

This thesis explores the prerequisites for peace in Ukraine from a typology of the conflict's constituent elements. The material examined consist of accounts from open sources and official statements from the warring parties. The thesis concludes that the high intensity combat between two state parties and the ostensible lack of veto-players warrants a conflict with a shorter duration and relatively good prerequisites for solution. Underpinning territorial aspects and general scale of conflict together with lingering features of Russian strategic culture points to a longer and more intractable conflict. The western support for Ukraine contributes both to scale and intensity, but also induces a risk for horizontal escalation.

Nyckelord: Ryssland, Ukraina, Putin, Zelenskyj, våldsmakt, tvångsmakt, veto-aktörer, strategisk kultur, typologi, konstituerande element, fredsteori, förhandling, Pax Putinica, internationella relationer

urn:nbn:se:fhs:diva-11735

Officersprofessionen och livssituationen: En kvalitativ studie om erfarna officerares intention och motivation

Fredrik Ekelöf

This study aims to understand the factors influencing officers' intentions to remain in or leave the military organization through an interview study of experienced Swedish officers. Using qualitative methods and Battistelli's motivation theory as well as Self-Determination Theory, the study explores the driving forces and motivation of officers. The result suggest that several internal and external factors influence officers' engagement and that modern and paleo modern motivators, such as challenges, personal and others' development, the varied nature of work, and camaraderie, are crucial for their continued engagement. In contrast, external factors such as family situation, salary and benefits, and excessive bureaucracy tend to decrease engagement. The results also indicate that Battistelli's perspective needs to be revised, because of a contemporary shift of non-material motivators from the postmodern to the paleo modern perspective. The study presents an integrated perspective – a transmodern perspective – which combines both paleo modern and postmodern factors.

Nyckelord: Battistelli, Drivkrafter, Försvarsmakten, Motivation, Officerare, Omsättningsintention, Self-Determination Theory

urn:nbn:se:fhs:diva-11618

Developing Under the Influence: En nykter syn på utländska influenser på svensk operativ doktrin

Daniel Ferneborg

How did foreign influences shape the development of the Swedish Joint Doctrine? The research on Swedish doctrine development is scarce, and when it comes to the military dissemination of ideas to Swedish doctrine, the research is practically non-existent.
Data collection has been conducted through semi-structured interviews with a relevant interview group. A deductive approach, using Farrell, Terriff, and Osinga's theory of norm diffusion, has been applied to analyze and interpret the collected data in a qualitative text analysis.
There is no doubt that foreign military theoretical ideas and concepts have been incorporated into the Swedish Armed Forces Joint Doctrine. NATO serves as the natural international influence for Swedish doctrinal change. The study demonstrates that all shaping factors have, at some point, influenced the foreign concepts transferred to Swedish doctrine. A suggestion for further research is to conduct a similar study on Swedish military strategic doctrine.

Nyckelord: Militär doktrin, Doktrinutveckling, Norm diffusion, Doktrin för gemensamma operationer, Operativ doktrin

urn:nbn:se:fhs:diva-11668

Innovation och anpassning i sjökriget: Effektivs lärande underifrån med rätt man på rätt plats

Anders Fornelius Hecker

This study utilizes organizational learning theory to understand how learning can influence inductive military change in peacetime. Attributes such as leadership and organizational culture in conjunction with learning- and dissemination mechanisms can either hinder or enhance learning effectiveness and change.

Through interviews conducted with Swedish navy personnel during spring of 2023 the study brings further knowledge to the field of military innovation. The results show the challenges for a military organization to hold on to learning because of cutbacks and established peacetime processes. Individuals drive change rather than the organizational structure itself. This study also illustrates how leadership affects learning in both a positive and negative way.

Nyckelord: Organisatoriskt lärande, militär förändring, militär anpassning, flexibilitet, sjöstrid, marinen

urn:nbn:se:fhs:diva-11670

Roadblocks and gateways in the human domain: A cognitive interoperability framework for allies and partners

Silvia Haas

This thesis contributes to our understanding of cognitive interoperability by exploring barriers, facilitators, and contextual factors to create a framework. With the advent of the cognitive domain in warfighting, the adversary pursuit of military strategic advantage through cognitive science demands that we seize the initiative and seek cognitive superiority with allies and partners. Prior research acknowledges the importance of human interoperability but is limited to singular studies at the operational and national level. This thesis shifts focus to the military strategic and multi-national level to uncover cognitive and cultural inhibitors and enablers of cognitive interoperability. The empirical data is drawn from a distinct case study that examines senior military officers during a combined exercise. The analysis explores competencies that foster strategic empathy and collective intentionality with identity and human connectivity as major catalysts. Individuals are agents who collectively con-struct cognitive interoperability, setting conditions for cognitive dominance in future military competition.

Nyckelord: Cognitive interoperability, cognitive superiority, cooperation theory, collective intentionality, cultural dimension theory, cross-cultural competence, perspective taking, alliance theory, professional military education

urn:nbn:se:fhs:diva-11932

Tillbaka till framtiden – militärt stöd till nationen efter kalla krigets slut: En riskteoretisk analys av svensk säkerhetspolitik från 1987 till 2017

Niklas Hoas

Recent research is largely concordant in that the core roles of the military instrument has expanded after the end of the cold war to include peacetime support to the nation. This study examines the reach a security policy transformation has in ex-plaining this role for the Swedish armed forces. It is done through at deductive approach by examining national security policy documents from 1987 to 2017 using a risk theoretical perspective deriving from sociologist Ulrich Becks conceptualization of the World risk society. The result shows that even though the rhetoric indicates a widened picture of a complex future of risks and uncertainty, such a transformation has not taken place in full. The view on the causes of danger and how to handle these are more in line with traditional threat-based views and functional reasons seemingly have a better reach in explaining the use of the military instrument.

Nyckelord: Säkerhetspolitisk transformation, militär användning, ovisshet, riskteori, Ulrich Beck

urn:nbn:se:fhs:diva-11634

Kan strategisk autonomi skapas genom logistik?

Stefan Hägg

This study investigates how the supporting strategies of Swedish armed forces (SWAF) logistics and materiel procurement contributes to the creation of national strategic autonomy. In a case study design, official strategy documents and actions of the Swe-dish government and authorities are examined through the lens of Mintzberg and Waters (1985) theory of strategy development combined with the application of logistical theories in a military context. The study is using three elements of analysis to structure the data: international collaborations; sustainment and freedom of action. The study finds that actions and collaborations indicate an emerging strategy that implements aspects of strategic autonomy. The upcoming analysis and decision on SWAF funding and constitution in the Swedish parliament has the potential to transform the developing strategy into a deliberate strategy of strategic autonomy. The study indicates a strategic dilemma in the choice between self-sustainment and being a reliable partner in collaborations.

Nyckelord: Strategisk autonomi, Resursstrategi, Strategisk logistik, Materielförsörjning, Uthållighet

urn:nbn:se:fhs:diva-11626

Nya befälsordningen på tillfälligt besök: En studie om varför militära organisationer förändras

Pia Johansson

There are many factors why military organizations transform, for example politics, changes in society, changed strategic environment, technology, and economics. Do one or several of these factors explain why Sweden changed its military officer corps during the Cold War to a unique one-tier system, which later was changed to a two-tier system? By analyzing the Government's proposals to the Riksdag, this case study can confirm that changes in the society, changed strategic environment and budget pressure were the main reasons for the changes in the Swedish Armed Forces officer corps.

Nyckelord: Befälssystem, ekonomi, förändring, militära organisationer, NBO, politik, teknik, 2BS, samhällsutveckling, säkerhetsläge.

urn:nbn:se:fhs:diva-11675

Pushes and pokes: Towards understanding Swedish 'mid-range' security policymaking

Johanna Jungwallius

This thesis investigates the recursive relationship between strategic culture, security policy-making, and Swedish security policy, aiming to provide further insights into change and continuity in policy norms and practices. Using a case-study methodology, and Bloomfield's (2016) norm-dynamic framework, it analyses the Swedish Parliament deliberations regarding two, 'mid-range' defense and security cooperations with NATO.
The results show how security policy is influenced by political actors, who actively assume roles to defend and contest security policy, depending on temporal and institutional contexts. Furthermore, the study has proven valuable for understanding both what lies behind a smaller state's policy status quo, and its steps towards more momentous security-policy decisions. The recursive relationships within and aspects of security policymaking, underscores the

significance of strategic culture as contextual. The thesis hopes to invite research into other 'mid-range' decisions for broadening this insight.

Nyckelord: Security policy, parliamentary democracy, strategic culture, norm-dynamics, Partnership for Peace, Host Nation Support

urn:nbn:se:fhs:diva-11655

A Study of High Technology and Self-Sufficiency Based Defense Industry as Middle Power: Focus on Republic of Korea and Sweden

Ohchul Kwon

This research focuses on understanding the defense industry of Sweden and the Republic of Korea (ROK), two middle powers renowned for advanced technology and weapon self-sufficiency. Previous studies have not explained why Sweden and Korea are competitive in the defense industry. This research aims to answer the question: What determinant factors have made ROK and Sweden to develop competitive defense industries on their own with sophisticated technology? The study seeks to enrich our understanding of the defense industry in Sweden and the ROK. Utilizing a case study approach, this research closely examines the specific contexts influencing the defense industries of these countries. The key findings are that Sweden needs to strike a balance by expanding government-led arms production facilities. In contrast, ROK needs to cooperate more actively with its allies, including the U.S. This thesis contributes by presenting future development directions based on the results.

Nyckelord: Defense industry, middle-power, national competitiveness theory, Republic of Korea, Sweden, production capacity

urn:nbn:se:fhs:diva-11628

Att bekämpa ovisshet: Hur uppfattningar om ovisshet kan påverka samarbete i en militär organisation

Philip Lagerdahl

Uncertainty shapes the world for decisionmakers and their supporting intelligence officials. There is much written about the relation between political decisionmakers and the larger

intelligence agencies. But most decisionmakers that are handling uncertainty are not politicians and they are not supported by specific intelligence agencies. This essay focus on the military decisionmakers and their “in-house” intelligence officers. The concept of epistemic communities is in this study used in a case study of Swedish military decisionmakers and intelligence officials to better understand the interaction between them. The concept sheds light on the importance of how perceptions of uncertainty and views of knowledge shapes communities and creates differences in norms and culture. The differences between decisionmakers and intelligence officers in turn affects their cooperation and could increase the risk of faulty decision making and surprise.
Nyckelord: Underrättelsetjänst, militära uppdragsgivare, epistemiska samhörigheter, beslutsfattning.

urn:nbn:se:fhs:diva-11723

Totalförsvar – inte bara för militärt alliansfria stater

Marcus Linder

By a comparative analysis of Norway's and Sweden's total defense concepts this study aims to enhance the comprehension of how total defense can be designed in concordance with membership in a military alliance. The observed differences are attributed to dissimilarities in the country´s military alliance membership and to additional case related important dissimilarities of geographical characteristics and historical experiences. The findings indicate that the Norwegian military dimension of total defense is tailored for swift response, whereas the Swedish equivalent emphasizes endurance. Regarding the civilian, informational, and psychological dimensions Norway places greater emphasis on compulsory military service and exhibits limited apprehension for public defense willingness, while the Swedish counterpart highlights voluntary participation and expresses significant need for psychological defense. The study concludes that differences in the total defense concepts can be linked to the country’s dissimilarities and theory of path dependency complements with interesting explanatory power.

Nyckelord: Totalförsvar, Civilt försvar, Psykologiskt försvar

urn:nbn:se:fhs:diva-11630

Ovan molnen skiner alltid solen – trauma, resiliens och utveckling hos militära piloter

Carl Nilsson

While modern air power theory stresses the importance of operational tempo, self-sufficiency, and the ability to sustain operations, few studies highlight the role of military pilots. Though the profession represents high risk and high stress even in peacetime, during wartime pilots are expected to continuously operate their aircraft, even if returning after being shot down-

Using a qualitative method, this thesis examines the lived experiences of Swedish military pilots who have returned to flying duty after mishaps, ejections, and/or crashes. It reflects their experiences as they happened, their process of reintegration, and the effect those experiences has had on their continued professional career.

The results show that pilots demonstrate resilience in the face of adversity while relying on their squadron colleagues for support and motivation. Even though the questioned pilots indicate post-accident growth, the reintegration process takes time which implies consequences for both operational planning and existing air power theory.

Nyckelord: luftmaktsteori, resilience, piloter, IPA, coping

urn:nbn:se:fhs:diva-11627

Förvaltningsstyrningens begränsande effektivitets-perspektiv

Fredrik Onbiner

The Swedish armed forces have been subject to extensive audit thru the government steering practice for half a century. A governing that has had efficiency as one of its main focuses, relying on managerialism. However, the effects of the auditing might have had opposite results on the military efficiency. This study examines the history and effects of the political reform that shaped the steering practice thru the lens of governmentality, using the method What's the problem represented to be. The result imply that the steering practice has limited the perspective of efficiency to what can be measured with natural science means. Doing so, it excludes other efficiency relevant factors and hampers the creation of military power.

Nyckelord Managerialism, Militär effektivitet, Politisk styrning, Governmentality, WPR, Förvaltnings-styrning, Effektivitet

urn:nbn:se:fhs:diva-11669

Gamla vänner på ny scen – en eklektisk ansats för att förklara hur Sveriges inträde i Nato påverkar förutsättningar för tysk-svenskt försvarssamarbete

Alexander Rost

The author argues that the membership in a larger alliance has particular consequences for the defence cooperation between member states. For that purpose, the study examines Sweden's application for NATO membership and its impact on German-Swedish defense cooperation. The study uses current research on differentiated integration and minilateralism as a starting point to frame the object of research. Influencing factors that either limit, enable, or promote minilateral defence cooperations are theoretically identified and empirically verified. The subject's topicality makes expert interviews on ministry-, department-, and forces headquarters level the suitable empirical foundation. The author further argues that the complexity of the problem requires an eclectic approach to answer the research question. For this purpose, minilateral defence cooperations are defined as regimes and linked to the realistic, liberal, and constructivist interpretation of regime theory. The study finds that relative gains, absolute gains, and normative factors can explain changing preconditions under which German-Swedish defence cooperation is likely to increase in the face of Sweden's NATO membership.

Nyckelord: Differentierad integration, minilateralism, försvarssamarbete, regimteori, eklekticism

urn:nbn:se:fhs:diva-11623

11. Pansardivisionens motanfall 7–9 december 1942: En tillämpning av Thunholms och Henåkers Idealmodell

Marcus Sandqvist

This study applies Thunholm and Henåker's Ideal Model sequence to the counterattack carried out by the German 11th Panzer Division at Tschir from December 7th to 9th, 1942. The Ideal Model stems from cumulative research conducted withing the German school of maneuver warfare and offers a theoretical framework of a seven-step sequence on how to achieve success in tactical combat. The aim of the study is to investigate the presence and interplay of the steps outlined in the Ideal Model during actual combat accounting for the dynamic elements of danger, stress and friction that differentiate real-life combat from theoretical concepts. The results shows that all steps are present to a varying degree although with a

slightly different sequence. The study finds the step “Maneuver and out-pacing the opponent by focus on timing and by a short decision-action loop” to be of central importance in the successful counterattack.

Nyckelord: Idealmodellen, manöverkrigföring, taktik

urn:nbn:se:fhs:diva-11631

Hur strategisk kultur påverkar den hybrida hotbilden: En jämförande fallstudie mellan Sverige och Finland

Thomas Säthergren

Threat perception constitute a filtered interpretation and construction of an ongoing or forthcoming event, moreover, previous research shows that fundamentally different countries also react differently to seemingly similar threats. Hence, it seems puzzling that Sweden and Finland, two nations with many similarities, seem to express the hybrid threat in different ways. Based on primary sources, drawing on Alastair Ian Johnston's theory, this comparative case study uses strategic culture to explain the variation between Sweden and Finland in relation to the hybrid threat perception. The result demonstrates that the Swedish and Finnish strategic culture, both with different characteristics, in turn seem to influence how Sweden and Finland express the hybrid threat. The result of the study constitutes an important contribution to war studies since the understanding of both the complexity of threat perception, and the strategic culture of different countries, can provide insights into the underlying factors for countries' strategic choices.

Nyckelord: Hybrid hotbild, strategisk kultur, säkerhetspolitik

urn:nbn:se:fhs:diva-11629

Utvecklings(o)möjligheter? En kvalitativ studie om varför kvinnor slutar i Försvarsmakten

Sara Vikberg

Many countries are actively working towards increasing the representation of women within their military organizations, aiming to achieve enhanced military effectiveness and greater gender equality. However, the progress of this change is slow, necessitating an increase in recruitment and a decrease in attrition. This study investigates the reasons behind women

leaving the Swedish Armed Forces. The findings demonstrate that women terminated their military careers primarily due to the absence of various motivational factors, with a lack of promotion or a sense of stagnation being the most prominent factor. Another contributing factor was the challenge of balancing family life with a military career. Often, a combination of multiple factors led to their departure. Surprisingly, the occurrence of sexual harassment did not appear to be a decisive factor in their decision to leave, contrary to previous research findings.

Nyckelord; Avslut, kvinna, militär, motivation, sexuella trakasserier, utveckling

urn:nbn:se:fhs:diva-11667

Tre principer för försvar mot specialoperation

Mikael Westin

Abstract [sv]
Den moderna vapenutvecklingen har skapat möjligheter, som rätt exploaterat, skapar dilemman för försvararen. Som motmedel har en utvecklad version av Biddles (2006) tre principer: reducera motståndarens vapenverkan, reducera motståndarens rörlighet och säkerställa egen rörlighet, prövats ur ett försvarsperspektiv gentemot specialoperationer. Resultatet visar att principerna har god passning på taktisk nivå.

Studien fokuserar på inverkan av de immateriella faktorerna, i motsats till numerisk och teknologisk spets. Arbetet tydliggör att förmågan att använda, organisera och leda sina militära förband är en viktig framgångsfaktor. Arbetet visar att tillämpningen av immateriella faktorer kan förklara, variationen, varför försvaret i vissa fall segrar och i andra fall lider nederlag. Arbetet ger ny kunskap till forskningen om försvar mot specialoperationer likväl som den kan vara ett embryo till en intresseväckande debatt om defensiva markoperationer.

Abstract [en]
Modern weapon development has created opportunities, which, properly exploited, create dilemmas for the defender. As a countermeasure, a developed version of Biddle's (2006) three principles: avoid the opponent's weapon effect, delay the opponent's mobility, and create their own mobility, has been tested from a defense perspective against attacking special operations. The result shows that the principles have good fit even at the tactical level.

The study focuses on the influence of intangible factors, as opposed to numerical and technological cutting-edge. The work makes it clear that the ability to use, organize and lead their military units is an important factor, for success. The work shows that the application of intangible factors can explain, the variety, why in some cases defense triumphs and in other cases suffers defeat. The work provides new knowledge to research on defense against special

operations as well as it can be an embryo of an interesting debate about defensive ground operations.

Nyckelord: Anfall, defensiv, försvar, försvarsoperation, specialoperation, immateriella faktorer, SOF, specialförband, seger, nederlag, markoperation, markförsvarsoperation

urn:nbn:se:fhs:diva-11816

Svensk avskräckning och trovärdighet: Hur påverkas det gemensamma budskapet av kriget i Ukraina?

Widén, Tobias

One major challenge of credibility in a small state's deterrence of a superpower lies in how the deterrence strategy is being communicated. If different leading actors within a state communicates different messages, credibility will be affected. This thesis examines the importance of communication in deterrence by studying how different actors in Sweden can be interpreted, using Stones theory of conventional deterrence, how concordant these actors are and how this concordance has been affected by Russia's ongoing war in Ukraine. This case study examines speeches made by the Swedish government, opposition, and armed forces before Russia's illegal annexation of the Crimea peninsula and after Russia's full-scale attack on Ukraine. The material is collected from the annual conference for defense- and security policy held in Sälen, 2014 and 2023. The results show that the concordance in the message has increased and that the unity between the three actors is noted especially.

Nyckelord: Avskräckning, Militärstrategi, Folk och Försvar, strategisk kommunikation

urn:nbn:se:fhs:diva-11641

Självständiga arbeten på magisternivå

Hur utvecklas specialistofficerare? En studie i hur specialistofficerare inhämtar kunskap

Ola Arnryd

Enligt Försvarsmakten bygger den militära professionen på fyra delar, jurisdiktion, ansvar, värdegrund och expertis. Expertisen utgör kärnan i professionen och bygger på individenskunskaper och färdigheter. För att kunna utveckla kunskapen hos personalen i allmänhet och specialistofficerare i synnerhet så behöver Försvarsmakten säkerställa att kunskapsinhämtning sker utifrån styrande dokument och tilldelade förutsättningar. Armén har brutit ned centrala styrningar och utgivit riktlinjer för karriär och befordran som
innehåller gemensamma tidskrav och krav på förmåga för specialistofficerare. Personalen är en resurs som likt fordon, vapen och material behöver utvecklas för att kunna möta varje hot och klara varje utmaning.

Denna studies undersöker hur specialistofficerare inom arméförband tillförskansar sig kunskaper och färdigheter för att uppnå den militära professionens expertis utifrån organisationens behov och styrningar. Studien är teoridriven och analysen görs utifrån teorins SECI-modell.

Studien kan dra två slutsatser för hur specialistofficerare inhämtar kunskaper, dels att förbanden i studien behöver förtydliga och förstärka de metoder där framför allt explicit kunskap hanteras, dels att den militära organisationen behöver fördjupa kunskapen internt om framtagna metoder och hur specialistofficerare skall erhålla fördjupad kunskap inom sin profession. Detta för att säkerställa en regelbunden kontinuerlig kunskapsspiral inom organisationen.

Nyckelord: Försvarsmakten, Specialistofficerare, kunskapsinhämtning, profession, expertis

urn:nbn:se:fhs:diva-11927

Arktiska specialoperationer

Martin Erks

Intresset i den arktiska regionen har ökat med den globala uppvärmningen och där Ryssland med sitt geografiska läge är en nyckelspelare. Smältande isar har medfört möjligheter till nya transport och kommunikationslinjer, med tillgång till tidigare dolda naturresurser. Regionens extrema miljöförhållanden och bristande infrastruktur skapar utmaningar för militära operationer och ställer krav på att förband innehar rätt förmågor för de kontextuella friktionerna. Ett kommande svenskt medlemskap i Nato kommer vidga det svenska operationsdjupet att innefatta Arktis. Detta kommer ställa krav på att även svenska förband måste kunna hantera dess extrema förhållanden. Då Arktis innehar en sådan extrem karaktär har studien fokuserat på specialoperationer i området. Studien undersöker vad som krävs för att genomföra eller stödja specialoperationer i den arktiska kontexten och om ett konventionellt förband kan uppfylla dessa kriterier. Undersökningen genomförs i form av en fallstudie, där teorier och tidigare forskning identifierar vilka kriterier miljön kräver och om ett svenskt förband har förmåga att uppnå kriterierna för arktiska specialoperationer. Resultatet visar att kriterier i form av speciell träning, adaptionsförmåga, speciell utrustning och kontextuell förståelse är avgörande för den arktiska miljön. Studien visar att ett svenskt konventionellt förband till stor del kan uppnå dessa kriterier tillsammans med kriterierna att stödja specialoperationer i en arktisk kontext. Men då resultatet inte visar en fullständig koherens krävs fortsatta studier för att identifiera i vilken omfattning och vilka typer av förband som skulle vara lämpliga för specialoperationer i Arktis.

Nyckelord: Arktis, polar, extremt klimat, specialoperationer, förmågor, flexibilitet, adaption

urn:nbn:se:fhs:diva-11894

Svenska officerares syn på militär doktrin

Niklas Folkeryd

Inom militära organisationer används doktriner för att vägleda beslutsfattande och planering på olika nivå. Tidigare forskning har visat att innehållet i doktrinen spelar roll för hur den ska mottas. Utöver innehållet i sig, behöver budskapen vara formulerade så att de appellerar till kulturen inom organisationen. Trots detta saknas studier på hur de tänkta användarna av doktrinen ser på dess roll och innehåll. Genom en enkätundersökning riktad till deltagare på det högre officersprogrammet på Försvarshögskolan undersöks detta och resultatet jämförs med en tidigare studie om doktrinutvecklares syn på doktrin. Den teoretiska utgångspunkten för undersökningen har varit Harald Høibacks modell av militära doktriners anatomi, med fokus på teorielementet. Resultatet visar att officerarna i undersökningen är mer positivt än negativt inställda till doktrin och att man främst ser att doktrinens roll är att ge vägledning för beslut och utgöra en ram för improvisation, snarare än att tillhandahålla fasta regler att förhålla sig till. Denna syn på doktriner delas även av såväl doktrinutvecklare, som Försvarsmaktens doktrin. Däremot är officerarna i undersökningen mer skeptiskt inställda till militär doktrin än doktrinutvecklarna som jämförts med. Resultatet indikerar vidare att den dominerande inställningen till doktrin som effektivt samordningsverktyg, tenderar att förstärkas med ökad erfarenhet.

Nyckelord: Militär doktrin, doktrinutveckling, doktrinimplementering, militär kultur, officerare

urn:nbn:se:fhs:diva-11888

Att leda någonting annorlunda

Björn Jervhed,

Försvarsmaktens officerare kommer från samma utbildningssystem. Ett utbildningssystem som kan kritiseras för att vara konformativt och förespråka ett linjärt tänkande i planering. Ett uniformt utbildningssystem med konservativa rötter och hierarkisk kultur riskerar leda till en cirkulär kognitiv utveckling. Genom att officerarna inte vill, kan eller vågar gå bortom de etablerade och vedertagna sanningarna som utgörs av Försvarsmaktens doktriner och reglementen. För att kunna möta den dynamiska verkligheten som ständigt befinner sig i förändring behöver ledningen vara adaptiv. Syftet med undersökningen är att skapa en förståelse för vad som möjliggör en adaptiv ledning av specialoperationer i en

småstat. Resultatet av studien menar att specialoperationer behöver ledas av ett kreativt tankesätt. Det kreativa tankesättet behövs för att tillföra andra handlingsalternativ för den strategiska nivån. Men kreativiteten begränsas i genomförandeledningen genom inbyggda strukturer som medför att officerare inte vågar att misslyckas och bristande erfarenhet av insatser medför att förståelsen och kunskapen att hantera osäkerheter saknas. Vilket påverkar effekten av specialoperationer negativt.
Nyckelord

Kreativitet:, Innovation, Adaptiv ledning, Specialförband, Gray, Amabile

urn:nbn:se:fhs:diva-12143

Luftkrig över Ukraina: Konsekvenser för luftmaktsteorin

Daniel Lundgren

Teorier om luftmakt tar sin historiska utgångspunkt i resursstarka stormakters behov, varför de förutsatt stora resurser och avancerad teknik. För småstater har detta förhållande varit problematiskt då de varit tvungna att använda sig av stormakternas luftmaktsteorier trots att förutsättningar saknades i form av resurser och teknik. Under 2000-talet har några forskare utarbetat luftmaktsteorier utformade för småstater, vars förklaringskraft prövas i föreliggande studie.

Föreliggande studies syfte är att förklara effekten av luftmakt med luftmaktsteorier speciellt framtagna för småstater och teorierna som prövas är Clarkes modell ´Strategic, Persuasion, Oriented, Targeting bombing´ (SPOT) och Pashakhanlous ´The Underdog´s Model´ (UM). Luftkriget i Ukraina är fallet som valts för att pröva teoriernas förklaringskraft mot ett aktuellt fall.

Ukraina är ett stort land med en stor befolkning, men knappa resurser gör att en landet har en större nytta av att tillämpa en småstatsstrategi än en storstatsstrategi. Studien visar att Ukraina uppnår bra resultat både inom SPOT- och UM:s modellkriterier. Resultatet påvisar att en småstats möjligheter att påverka eller vinna mot en starkare motståndare ökar om teoriernas kriterier tillämpas i sin helhet eller i delar. Studien har inte funnit några nya eller avvikande kriterier för mindre staters framgångar i luftmaktskriget.

Nyckelord: Småstat, Luftmakt, Ukrainakriget, SPOT, UM, Clarke, Pashakhanlou, Ryssland, Ukraina

urn:nbn:se:fhs:diva-11915

Självständiga arbeten på kandidatnivå

Autonomins baksida: En kvantitativ studie om blivande officerares syn på hur graden av autonomi påverkar den etiska försvarbarheten i en attack

Marcus Axelsson

The development and application of artificial intelligence (AI) for military purposes are increasing rapidly in many parts of the world. Military powers are driving programs aimed at the advantages that AI can generate. Simultaneously, ethical questions arise concerning autonomous military systems. This study aims to provide clarity on how future Swedish officers with different backgrounds within the profession relate to the ethical issues that accompany the use of autonomous weapon systems. In this study, the respondents are presented with two fictitious scenarios based on the principles of distinction and proportionality, describing ethically problematic attacks that affect civilians. In each scenario, respondents are asked to take a stance on attacks carried out with different degrees of autonomy. The results of the study show that future officers consider the ethical defensibility of an attack to decrease as the degree of autonomy in the weapon system used increases.

Nyckelord: Autonoma vapensystem, AI, just war theory, just in bello, blivande officerare, etik, kvantitativ

urn:nbn:se:fhs:diva-11566

Flygbassystemets logistikutveckling: Kalla kriget tills idag

Arvid Berg

The aim of this study is to achieve a better understanding of how logistics associated with the unique Swedish system of air force tactics, commonly known as the" Flygbassystemet", has developed from the cold war up until today. Further the study interests in how the development can be understood through the presence of principles of military operational logistics constructed by Moshe Kress. Through the use of a case study design with qualitative text analysis on manuals from the Swedish armed forces from the time period 1987 until as late as 2018, the study has found that there has been a development in how the system is logistically prepared and supplied. The study indicates that the system during the late 1980´s relied greatly on own support and supplies in storages around the air base. Relatively few resources came from the civilian sector. Nowadays the study indicates that fewer supplies are stored close by to the air base than prior and that logistic support is centralized and supplied via the armed forces logistics units to the air base. Civilian supplies in the shape of food and fuel are also used to much larger extent than prior. This development is also to be found when studying the development of military logistics in NATO during the same period of time. Regarding the principles of military logistics, the result was relatively unclear, and the principles was found to mixed extent when analyzing the manuals. Hence, no further specified conclusions could be drawn from the analysis regarding the presence of principles other than that the principles of flexibility and improvisation were found in all manuals to a large extent.

Nyckelord: Logistikutveckling, flygbassystem, Flygvapnet, kalla kriget, logistik

urn:nbn:se:fhs:diva-11571

Motivation bland anställda och värnpliktiga soldater: en jämförande studie

Filip Custemo

Research into military motivation seeks to explore what drives people to do military tasks, what drives these individuals not only to join but also what drives them to do their best. In a conscription system people are forced into the military with legal

means and with a professional military the people working in the military are paid a salary through an employment. Research into military motivation shows that people are rarely completely forced through conscription or only work in the military for the salary. This paper sought to examine if there is a motivational difference between Swedish conscripts and professional soldiers. Self-determination theory is a well-established motivational theory that divides motivation into three categories: amotivation, extrinsic and intrinsic motivation. Where amotivation is the lack of motivation, extrinsic motivation is being controlled externally and intrinsic motivation comes from within the individual such as enjoyment of the task itself. To be able to reach intrinsic motivation the theory details three basic psychological needs: autonomy, competence, and relatedness. To measure these distinct factors of basic psychological need fulfillment and motivation, semi-structured interviews were conducted on both conscripts and professional soldiers. The interviews showed that both categories are motivated by similar factors. The biggest difference found was that the conscript feels more extrinsically controlled because they cannot affect their situation, in contrast to the professional soldiers who accepted their lack of control because they made a conscious decision to take employment as a soldier.

Nyckelord: Militär motivation, Self-Determination Theory, Värnpliktiga, Anställda soldater

urn:nbn:se:fhs:diva-11577

”Du skall bli prio-krigare”: En studie om hur byråkratin påverkar motivationen i Försvarsmakten.

Peder Eriksson

This essay aims to show how bureaucracy effects motivation in the Swedish armed forces. The study focuses on cadets which are studying towards becoming officers. They are an interesting group to study as their motivation to do a good job and to stay is crucial to the growth of the Swedish armed forces. Cadets are interviewed about how they are affected, feel, and think about bureaucracy. The material collected with the interviews are then analyzed with Max Weber’s theories about bureaucracy to identify if what the respondents are actually talking about can classify as bureaucracy. When existence of bureaucracy is established, the gathered material is analyzed with two theories about motivation, firstly Abraham Maslow´s, secondly Ryan and Deci´s. The result clearly show that bureaucracy exists and that it affects the cadets. The

effects of bureaucracy seem to be mostly positive on the cadet's motivation. For example, the cadets seem to be motivated by the existence of hierarchy and a clear code of conduct. The result must be taken lightly as the positive effects are small. The cadets seem to be more motivated by other factors such as typical intrinsic motivational factors. Example of these factors are patriotism and a bigger cause. The intrinsic factors overshadow the extrinsic positive effects of bureaucracy. The result still holds merit though, as it broadens the understanding of what motivates future officers. Even if the result only shows that bureaucracy increase motivation in the smallest manner, it still is a positive effect, which needs to be taken in to account by policymakers at the Swedish armed forces.

Nyckelord: Byråkrati, Motivation, Kadetter

urn:nbn:se:fhs:diva-11559

När den starkare förlorar: En teori-konsumerande fallstudie om Sovjet-afghanska kriget 1979–1989

Ludvig Glinzer

In 1979, the Soviet Union invaded Afghanistan with the intention to secure the Afghan communist regime from collapsing. Rebels, called the Mujahideen, began to resist the invasion and the Soviet Union soon found themselves fighting a tedious guerrilla war. The aim of this paper is to examine why the Soviet Union lost this asymmetrical war, even though they had a clear military superiority and stronger actors historically tend to win these types of conflicts.

This paper has the ambition to explain in what ways soviet forces lacked proper understanding of not only asymmetrical warfare, but also counterinsurgency warfare, using theories that more closely look at the importance of strategic interactions between actors in asymmetrical wars, and principles of conducting successful counterinsurgencies.

The empirical findings can succinctly be summarized by two factors: The Soviet Union was, despite tremendous effort, incapable of breaking Mujahideens will to fight. Insufficient attention was also paid towards cultivating trust with the Afghan populace, nor were strategies employed to rally support for the war against the Mujahideen.

Nyckelord: Asymmetrisk krigföring, Upprorsbekämpning, Sovjetunionen, Mujahideen, Ivan Arreguín-Toft, David Galula

urn:nbn:se:fhs:diva-11574

Försvar av flygbas: En teoriutvecklande kvalitativ studie

Fredrik Lindblad

An air force depends on air bases to conduct air operations. Although threats against air bases are extensive, nuanced, and complex, the academic literature on air base ground defense is deficient. Prior research shows that systematic mapping over base defense history is missing and historical factors for success is unknown. In comparison, the literature about air power's ability to coerce and air power targeting is extensive. A prerequisite to project air power is that the air crafts are not lost on the ground.

The aim of this research is to increase the understanding of air power by develop an initial theory about air base ground defense. By using a hypothesis-deductive methodology, important factors are identified based on prior research. The factors are transformed into hypotheses, operationalized, and tested on two different cases. The analysis verifies, falsifies, or in some cases are not able to state the explanatory value off the hypothesis.

The results indicate that *depth* and *early warning* are prominent factors for a successful air base ground defense. The theory needs more testing before the explanatory value can be confirmed or falsified for every factor. The role the intelligence service plays in air base ground defense and the study´s delimitations is identified as need for further research to expand and make the initial theory comprehensive.

Nyckelord: Flygbasförsvar, försvar av flygbas, teoriutvecklande, hypotesprövning, Nordafrika, Joint Base Balad

urn:nbn:se:fhs:diva-11582

Nato – Steget efter alliansfrihet: En teori-konsumerande fallstudie om Sveriges Natoansökan

Rikard Magnusson

For over 200 years Sweden did not engage in any military alliances. This changed rapidly in May of 2022 when Sweden in May applied for membership in NATO,

changing direction in only a few months. This essay seeks to understand this rapid change by analyzing the decision through a theory consuming one case study. Hermann's theory of foreign policy change and Walt's theory of alliances are made into three analytical tools. The tools are used to analyze, how the membership changes security policy, who or what was the source of change and why it came to be. Politicians´ arguments during the process and official documents were examined to answer these questions.

The results show that the membership application is primarily a shift in security policy methods and an increase of funding. It also shows that the external shocks, the invasion of Ukraine and Finland's NATO application was the primary source of change. Lastly it indicates that the application could be a case of balancing against an external threat.

Nyckelord: Nato, Sverige, säkerhetspolitik, allians, Hermann, Walt

urn:nbn:se:fhs:diva-11600

Hur kan en småstat framgångsrikt avskräcka en stormakt?

Ida Mårtén

One of the military's main purposes is to act as a deterrent force. There is a lot of research on deterrence that mainly deals with how great powers should use deterrence, but not as much research on how small states can deter great powers. How can a small state with less resources deter a great power?

The purpose of the essay is to understand how a small state successfully can deter a great power and the research question is "what leads to successful deterrence for small states?". To answer the question, a theory-testing comparative case study with a most similar design has been conducted. The theory that has been tested is Freedman's (2004) theory of deterrence.

The results show that there is a certain connection between successful deterrence and the factor broad deterrence, but no connection between successful deterrence and extended deterrence or deterrence through denial.

Nyckelord:Avskräckning, Lyckad avskräckning, Småstat, Freedman, Georgien, Taiwan

urn:nbn:se:fhs:diva-11573

Konsekvenser av utposters placering i Afghanistan på lägre förbandsnivå

Anton Roos

This study aims to highlight the consequences on outposts in Afghanistan in the context of COIN and ISAF during 2003-2012. Previous research in this area is more oriented towards the perspective of COIN at the strategic and operational level and not at the tactical and local level. For example, previous research has written about how important military presence and adaptation are, but not what consequences the company that is deployed to an area and conducts the COIN operation receives.

The study was designed with Kilcullen's theory about COIN and his 28 articles as a basis, and the study was conducted with in-depth interviews as the main empirical material, with officers who served in the Swedish Armed Forces, and the British Army during 2005-2012 in Afghanistan.

The study finds that one consequence at one of the outposts was from the terrain, which was that the local infrastructure couldn't support heavy military vehicles that came to the outpost, which resulted in the roads and irrigation ditches being destroyed by the vehicles' weight. The study also found interesting patterns amongst the informants that had the same consequences, which was that the roads leading towards the outposts were often very few, which led to a predictability for the enemy to use against the units stationed at the outpost. Another interesting find in this study is that there was a difference in how open each outpost was. For example, the British Army's outposts were more open to civilians than the Swedish outposts, although the British Army had more fighting in their area than their Swedish counterpart.

Nyckelord: Counterinsurgency, FOB, outpost, camp, Afghanistan, ISAF, consequences.

urn:nbn:se:fhs:diva-11599

You're a wizard, recruit! Svart magi i Försvarsmakten

Jan-Erik Skarp

A growing military organization have the need to expand on all fronts. One of the prominent sections in the military that is expanding is communications. Communications is something that all modern armies need and thus it needs to be presented as an interesting and exciting place to work. Communications is however a

complex area of work, demanding knowledge of how the very space around you works. The complexity of communications is often metaphorically referred to as" Black magic" in the sense that no one actually knows why and what is happening. This study aims to show how the metaphor" Black magic" in the context of communication can affect future officers view of the abstractness that is communications. This is to emphasize the effects of metaphors in the military and how they can shape the future of the growing military. The results from this study show that the metaphor" Black magic" mainly affect the cadets in two different ways." Black magic" can build a mystery around the subject of communications which in turn can intrigue the cadets to learn more about it." Black magic" can also create the perception of not needing to learn more of the subject, as it is often seen as something we cannot control or unnatural, something we would rather avoid. The study shows a small example of how military discourse can affect the organizations future and how important it is for officers to be aware of the words they are using for example during education.

Nyckelord: Försvarsmakten, metafor, svart magi, samband

urn:nbn:se:fhs:diva-11560

Att förvänta sig det oväntade: en teoriprövande fallstudie om överraskning, chock och exploatering

Mathias Sundström

The psychological dimension of war is frequently neglected compared to the physical aspects. Storr has shown that a psychological collapse of the opponent can lead to an organizational breakdown, but the theories have mainly been tested through simulations. The degree of success largely relies on how well the shock effect is being exploited, and how well the defending force can retain their cohesion. An advantage in numbers quickly becomes irrelevant if the shock effect is being properly exploited, and this thesis aims to identify what factors lead to a successful exploitation.

The findings suggest that successful exploitation requires proper conditions to be acquired, such as an accessible road network and supplies, for the troops being able to advance. To seize sudden opportunities, and to use a more flexible logistics chain, the units should be organized into smaller task forces. Furthermore, the results show that a strong cohesion and a sound leadership are essential for the protection against shock effect and exploitation, and the use of complementary PSYOPS could undermine the opponent's morale and will, leading to an organizational breakdown.

Nyckelord: Organisatorisk kollaps, stridens psykologi, stridsvilja, moral, sammanhållning

urn:nbn:se:fhs:diva-11581

Kombinerade vapen i urban miljö

Joel Söderqvist

The increased probability that future battles will take place in cities can leave military organizations unprepared for future conflicts. Urban warfare requires a different tactical approach than battles in other terrain due to its unique complexity. Previous research on urban warfare tends to agree that combined arms contribute to urban tactical success but lacks on explanations for how it carries into effect inside cities.

This study will examine how combined arms can lead to tactical victory, in a theory-testing approach, by analyzing the U.S assaults on Aachen in 1944 and Fallujah in 2004 during Operation Phantom Fury. Since the Swedish Armed Forces can be considered tactically influenced by Robert Leonhard's theory on combined arms, the purpose of this study is to examine the theory's ability to explain tactical success in urban terrain.

The results show that an attacking combined arms force with superior firepower can put the defending enemy in a dilemma. However, the dilemma creates unfavorable conditions for the Alcyoneus principle of the theory to explain why the attacking forces succeeded.

Nyckelord: Urban krigföring, Robert Leonhard, Kombinerade vapen, Aachen 1944, Operation Phantom Fury

urn:nbn:se:fhs:diva-11671

Automatic compilation and summarization of documented Russian equipment losses in Ukraine: A method development

Carl Zaff

Alternativ titel
Automatisk sammanställning och sammanfattning av dokumenterade ryska materiel-förluster i Ukraina: Metodutveckling (Svenska).

Abstract [en]

Since the Russian invasion of Ukraine on the 24th of February 2022 – most of the United Nations have, in one way or another, participated in the most significant war of many decades. The war is characterized by Russia's atrocious war crimes, illegal annexations, terror, propaganda, and complete disrespect for international law. On the other hand, the war has also been characterized by Ukrainian resilience, a united Europe, and a new dimension of intelligence gathering through social media. Due to the internet, social media, the accessibility of mobile devices, and Ukraine's military and civilian effort in documenting Russian equipment – its whereabouts, status, and quantity, Open-Source Intelligence possibilities have reached new levels for both professionals and amateurs. Despite these improved possibilities, gathering such a vast amount of data is still a Herculean effort. Hence, this study contributes a starting point for anyone wanting to compile equipment losses by providing a process specialized in automatic data extraction and summarization from an existing database. The database in question is the image collection from the military analysis group Oryxspioenkop. To further complement the information provided by Oryxspioenkop, the method automatically extracts and annotates dates from the images to provide a chronological order of the equipment loss as well as a graphical overview. The process shows promising results and manages to compile a large set of data, both the information provided by Oryx and the extracted dates from its imagery. Further, the automated process proves to be many times faster than its manual counterpart, showing a linear relationship between the number of images analyzed and manhours saved. However, due to the limited development time – the process still has room for improvement and should be considered semi-automatic, rather than automatic. Nevertheless, thanks to the open-source design, the process can be continuously updated and modified to work with other databases, images, or the extraction of other strings of text from imagery. With the rise of competent artificial image generation models, the study also raises the question if this kind of imagery will be a reliable source in the future when studying equipment losses, or if artificial intelligence will be used as a tool of propaganda and psychological operations in wars to come.

Abstract [sv]

Sedan Rysslands oprovocerade invasion av Ukraina den 24e februari 2022 – har stora delar av de Förenta nationerna engagerat sig i århundradets mest signifikanta krig. Kriget har karaktäriserats av ryska krigsbrott, olagliga annekteringar, terror, propaganda samt en total avsaknad av respekt för folkrätt. I kontrast, har kriget även karaktäriserats av Ukrainas ovillkorliga motståndskraft, ett enat Europa och en ny dimension av underrättelseinhämtning från sociala medier. Genom internet, sociala

medier, tillgängligheten av mobiltelefoner och Ukrainas militära och civila ansträngning att dokumentera rysk materiel – vart den befinner sig, vilken status den har samt vilken kvantitet den finns i, har öppen underrättelseinhämtning blomstrat på både professionell och amatörnivå. Dock, på grund av den kvantitet som denna data genereras i, kräver en helhetssammanställning en oerhörd insats. Därav avser detta arbete ge en grund för sammanställning av materielförluster genom att tillhandahålla en automatiserad process för att extrahera data från en befintlig databas. Detta har exemplifierats genom att nyttja bildkollektioner från Oryxspioenkop, en grupp bestående av militäranalytiker som fokuserar på sammanställning av grafiskt material. Utöver detta så kompletterar processen befintliga data genom att inkludera datumet då materielen dokumenterats. Därigenom ges även en kronologisk ordning för förlusterna. Processen visar lovande resultat och lyckas att effektivt och träffsäkert sammanställa stora mängder data. Vidare lyckas processen att överträffa sin manuella motsvarighet och visar på ett linjärt samband mellan antalet analyserade bilder och besparade mantimmar. Dock, på grund av den korta utvecklingstiden har processen fortfarande en del utvecklingsmöjlighet och förblir semiautomatisk, snarare än automatisk. Å andra sidan, eftersom processen bygger på öppen källkod, finns fortsatt möjlighet att uppdatera och modifiera processen för att passa annat källmaterial. Slutligen, i och med den kontinuerliga utvecklingen av artificiell intelligens och artificiellt genererade bilder, lyfter studien frågan om denna typ av data kommer vara en trovärdig källa i framtida analyser av materielförluster, eller om det kommer att förvandlas till verktyg för propaganda och påverkansoperationer i ett framtida krig.

Keywords [en]: Russian Equipment loss, Russo-Ukrainian War, Method development, Machine learning, Tesseract OCR, Oryxspioenkop, OSINT

Nyckelord [sv]: Ryssland, Materielförlust, Rysk-ukrainska kriget, Metodutveckling, Maskininlärning, Tesseract OCR, Oryxspioenkop, OSINT

urn:nbn:se:fhs:diva-11563

DEL 2 ESSÄER

Examinerande essäer

Vid Försvarshögskolan används inte sällan essän som examinationsform, framförallt vid Högre Officersprogrammet. En essä är, enligt Svenska Akademins Ordbok, en: ”*kortare framställning av ett visst ämne på vetenskaplig grund, men med litterär form*”. Denna ger alltså de studerande en möjlighet att redovisa svar på en examinationsfråga, men med ett personligt anslag. Texten ska dock vila på en vetenskaplig grund genom att huvudsakligen utgå ifrån angiven kurslitteratur och använda sig av ett vedertaget referenssystem. Essän skiljer sig från uppsatsen genom att vara av mer redovisande karaktär. Omfånget begränsas oftast i uppgiften, vilket gör den kortare, och teori/metod-del är oftast inte nödvändig. Formatet ger som sagt stor personlig frihet, essäer utgående från samma frågeställning kan därför skilja sig mycket åt.

Nedanstående essäer har alla ansetts vara bra essäer. De är dock utvalda inte nödvändigtvis för att de ansetts vara ”den bästa” på respektive kurs, utan för att de varit särskilt intressanta, nytänkande eller på annat sätt utmärkt sig positivt. Urvalet av essäer har gjorts i samarbete med respektive kursansvarig. Långt ifrån alla kurser som examineras med en essä är representerade i detta års urval.

Ola Larsson

The use and misuse of special forces – from global war on terror to homeland defence

Jonas Berg Sivertsen

Special forces (SF) are trained to perform a variety of tasks within the overarching mission types of direct action, special reconnaissance, and military assistance, and from almost twenty years of global war on terror, a return to homeland defence may provide a wider range of tasks in addition to those already assigned. This text aims to analyse how the risk of overstretching and misuse directly affects strategic utility, exemplified through grey zone situations and during full scale war. Given how SF in small states face other challenges than those of expeditionary militaries like the US or the United Kingdom, the text will focus on the former.

Grey zone

Firstly, it is expedient to try to describe the situation in which small state special forces may find themselves in a future state conflict, where a range of capacities are being employed by a state actor to enforce its will on another state. Admittedly, in "*The new rules of war",* Sean McFate depicts a world where the multipolarity of dominating states, organized crime, private armies, and the fusion of action in every thinkable domain, creates a range of challenges for national security (McFate, 2020). It is therefore not difficult to imagine a situation where a combination of crime, cyber-attacks, covert and clandestine special operations, information operations, and military power projection, could be forced upon a country in the early stages of a conflict. At the same time, these problems need to be countered, and it might require a shift in how we think about special operations (Ellis, et al., 2016, p. 123).

Whilst a belligerent state seeks to disrupt or disable critical infrastructure, sow confusion and discord among the population, and influence or hamper political decision-making, special forces hold the key to how strategically important military action can be utilized in a timely manner. Given their state of readiness, training level, and broad sets of competence, they are often a chosen tool to handle imminent and surprising challenges. It is, however, the above-mentioned characteristics which also could lead to misuse of a valuable resource. A problem which occurs might therefore be that the dire need of successful special operations in a grey zone scenario might also lead to a decreased ability to benefit from it. Thus, a condition for success is for the leadership to ask neither too much nor too little from their special forces (Gray, 1996, pp. 154-155). The proverb "jack of all trades, master of none" has been extensively used to describe SF and has also provided both military and political leadership with a flexible toolbox. It is therefore further of value to look deeper into what type of tasks which could emerge as relevant, without risking misuse.

The implications a complex and hybrid scenario might have for the organization, training, and applications of SF are extensive, but at the same time difficult to pin-point. Colonel (r) Bernd Horn sums it up rather well in Andrew Browns "*A perilous future – High-Intensity conflict, and the implications for SOF*", listing no less than 19[1] potential tasks ranging from well-known direct action and special reconnaissance to classic tasks such as sabotage, and hard target entry, counter-shipping, and counter-SOF (Brown, 2022). While numerous tasks even today are solved by well-trained but conventional forces, they also typically specialize themselves substantially. Boarding of ships are conducted by Swedish naval security units, and target designation by Norwegian target acquisition squadrons. Counter-SOF operations will conversely be a challenging exercise for conventional forces for obvious reasons, as special forces` mere knowledge of techniques and procedures will provide a comparative advantage.

Clearly, overstretching represents a form of misuse. The difference, however, lies within how overstretching can happen with tasks which only SF can solve, whilst misuse is applying SF on tasks other forces are able to solve. As such a broad range of tasks could overstretch small state special forces, a viable solution from a purely logical perspective could therefore be to prioritize the tasks furthest away from those of conventional forces, but which also provides strategic results. Besides the numerous possible tasks previously listed, how is SF best employed to achieve significant contributions, or for that matter; strategic utility? Given McFates rather dystopian future, it is possible to envision SF as a prerequisite for securing a government's freedom of action in unclear and disturbed situations. Where general purpose forces (GPF) normally will have to apply more of the same in order to solve a problem, exemplified through "schwerpunkt" theory, SF is numerically unable to do so and rest their problem solving on rapid operational innovation (Spulak, 2010, p. 53). Tasks such as hostage rescue, counter-SOF, and counter-terrorism, also bear resemblance to numerous missions conducted during 20 years of global war on terror, and can arguably provide strategic utility during grey zone challenges. Furthermore, they even represent tasks where GPF lacks capacity. Admittedly, Modigs writes how political utility emerged more clearly from SFs agility and availability in low intensity scenarios (Modigs, 2017, p. 61). It is however probable that the same utility can be achieved during grey zone scenarios. Given the unclear circumstances in which SF may find itself, the ability to adapt quickly and strike surgically, to preserve the government's ability to function, also aligns with how one can achieve significant results with limited forces. Known as economy of force, this feature lies at the heart of strategic utility for special forces (Gray, 1996, p. 168).

[1] 1. SR; 2. Advanced Force Operations; 3. Preparation and Shaping of the Operational Environment; 4. Theatre Break-in; 5. DA; 6. Target Designation; 7. BDA; 8. Hard Target Defeat; 9. Contingency Operations 10. Deception/Diversion/Disruption; 11. Sabotage; 12. UW, support to insurgency, CT, COIN; 13. Second Front/Horizontal Escalation; 14. Counter-SOF; 15. Counter-Shipping; 16. Chemical, Biological, Radiological, Nuclear SSE; 17. Stabilization; 18. Psychological Operations (Psyops); 19. Economy of Effort operations.

Conventional joint operation

With the mentioned future challenges as a backdrop, it emerges how a broad range of hybrid means pose new threats to small states in a period leading up to armed conflict. It is furthermore likely that a significant portion of special forces missions during full scale war, will be conducted within the frame of a conventional joint operation. Putting special operations in a conventional frame could disturb the reader, as many often see SF as a strategic asset. One is led to believe that SF doesn't perform tactical and operational level tasks, and a clarification of terms is consequently purposeful. Strategic utility can be achieved regardless of level, and regardless of whether they operate integrated or detached from the conventional force (Gray, 1996, p. 165).

In a near-peer armed conflict between rivalling powers, a certain feature of the operational environment will be the lethality which modern weaponry brings (Carter, see Brown, 2022, p. 60). Operating within a high-intensity joint operations area pose a risk for misuse, and small states such as Norway and Sweden do not possess the same number and width in their special forces as great powers do and must as such handle risk versus utility slightly differently. No matter what mission or task SF is assigned, covert action on hostile territory differs from special forces activity during the War on Terror, and Watling argues how special forces will shift from being *"the most enabled part of the force, (…) to become a key enabler of the joint force"* (Watling, 2021, p. vi). This could require reframing in how the SF community thinks about their own core tasks and missions, i.e., if they are still relevant, or in need of redefining so that they line up with the operational environment (Ellis, et al., 2016, p. 125).

It is further paramount that the tasks assigned to SF within this frame, exploits the potential such forces hold. They can, as an example, specialize in certain tasks within the joint operations frame, e.g., hard target defeat against operationally important air defences or command structures, or return to task lists revolving around unconventional warfare (Ellis, et al., 2016, p. 125). There are however dangers emerging from excessively specialising for certain tasks, as it may lead to too specialized special forces which in turn moves away from the flexible and unorthodox features upon which SF relies (Gray, 1996, s156). Furthermore, a broad series of special operations within the joint frame, regardless of the tasks or missions being unsuited for GPF, endangers the utility by overstretching. This trial of balance creates thus somewhat of a paradox. SF is to function within national and military strategy, but also contribute to operational objectives through tactical action. Thorough planning and integration of what effects one seeks to achieve in the joint ops frame, could therefore be crucial.

The rapid technological development that militaries has been through over the last three decades makes it more difficult for small state SF to operate outside of joint frame, maybe apart from deep clandestine operations. At the same time, the use and value of e.g. Israeli special forces has been difficult to define as actions of strategic

value, when they have been carried out within the framework of a conventional joint operation (Leslau, 2010, p. 520). This is probably a valid statement, if one is looking for clinical causality between action and strategic results. It is, however possible to view it more holistically and claim that there is no inherent distinction between tactical and strategic operations for SF, as indirect impacts through tactical or operational action also can contribute to strategic objectives (Gray, 1996, pp. 149, 164). Every conflict is also uniqe in many forms, and SF planners should create understanding of how special forces operational flexibility isn't infinite (Leslau, 2010, pp. 525-526). This way they can enable joint level decision-makers to plan suitably. With that in mind, how can special forces further expand the joint commanders options regardless of integration and regardless of level?

Economy of force is already described at as a key factor of achieving strategic utility, and the second most determining factor is expansion of choice (Gray, 1996, p. 174). Special operations has as such a potential of both expanding a joint commanders options on the battlefield, and contributing significantlly to overall strategic or political objectives. The core content is so far enlightend through reasoning on how avoidance of overstretching and misuse, i.e. correct use, increases the chance of achieving strategic utility. However, this is of little value if decision makers lack a sufficient understanding of how such strengths should be exploited optimally. Integrating expected effects from special forces effort into the joint commanders concept of operations, is probably a part of the answer, despite how this may hurt a culture of low transparency within many SF communities (Leslau, 2010, p. 522). It rests, on the other hand, on a belief that synchronization of operations between components acts as force mulitpliers. Joint level HQs are normally responsible for such functions, and thus it demands tight integration from the various special forces commands in order to achieve it. When SF actively partakes in joint planning processes it enhances awareness of the campaigns overall military and strategic goals, thus enabling SF planners to propose tasks, missions, or operations which both exploits their capacities, as well as aiding the avoidance of misuse (Gray, 1996, Leslau, 2010, p. 524).

Conclusion

The text has shown how overstretching and misuse not only represents dangers to a valuable resource, but also reduces the overall strategic utility of special operations as such. For a small state with limited special forces capabilities, integration into a joint operations umbrella points out as a likely direction in which SF are heading. It is likely that with a drastically expanding mission portfolio beyond the missions and tasks that SF already has, the forces are at risk of experiencing either misuse, overstretching, or both. Overstretching should be viewed tighly with misuse. When SF is set to perform tasks which could have been performed by others, or tasks which lead to a severe unbalance between risk and utility, it reduces the overall contribution to the strategic objectives. To avoid these challenges, it is important to carefully consider which

missions are appropriate to these types of forces, and special forces commands should acknowledge the need to spread this understanding in joint planning of conventional campaigns. Tight integration between special forces commands and joint level headquarters aids the synchronization of effects to match overall strategic objectives, as well as mitigating the risk of misuse before and during armed conflict.

References

Brown, A. L., 2022. *A perilous future - High-intensity conflict, and the implications for SOF.* s.l.:17 Wing Winnipeg Publishing Office.

Ellis, D. C., Black, C. N. & Nobles, M. A., 2016. Thinking Dangerously: Imagining United States Special Operations Command in the Post-CT World. *Prism*, December, p. 19.

Gray, C. S., 1996. *Explorations in Strategy.* Westport: Praeger Publishers.

Leslau, O., 2010. Worth the Bother? Israeli Experience and the Utility of Special Forces. *Contemporary Security Policy*, 14 December, pp. 509-530.

McFate, S., 2020. *New Rules of War.* NYC: William Morrow an Imprint of HarperCollins Publishers.

Modigs, R., 2017. The Utility of Special Forces in Small States. In: G. Eriksson & U. Pettersson, eds. *Special Operations from a Small State Perspective.* Cham: Springer International Publishing, pp. 43-65.

Spulak, R. G., 2010. *Innovate or Die: Innovation and Technology for Special Forces,* Tampa, FL: Joint Special Operations University.

Watling, J., 2021. *Sharpening the Dagger, Optimising Special Forces for Future Conflict,* Whitehall: Royal United Services Institute for Defence and Security Studies.

Hur narrativ kan skapa två vinnare i en konflikt

” The supreme art of war is to subdue the enemy without fighting”
(Tzu, 2010)

Edward Lindqvist

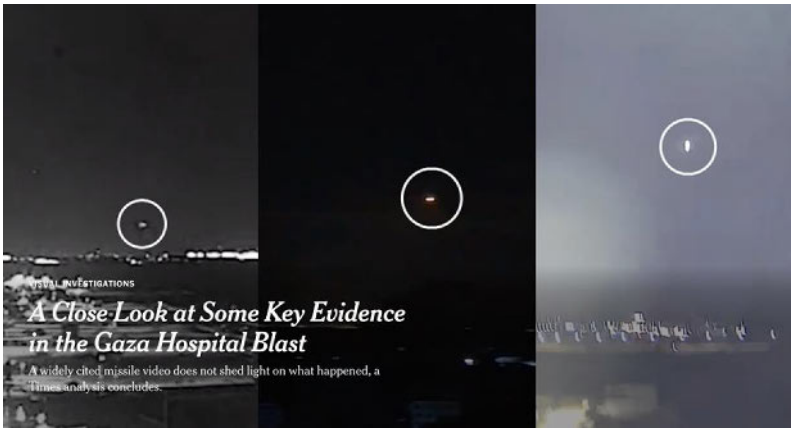

Figur 1 - New York Times utredning av filmbevis från missilattack av Al-Shifasjukhuset (Aric Toler, 2023)

Figur 2: Första rapporterna från attacken på Al-Shifasjukhuset (Shapiro, 2023)

Innehållsförteckning

Inledning **61**

Informationsmiljön **62**

Förutsättningar **62**

Operation Al-Aqsa Flood **62**

Narrativen **63**

Hamas narrativ – vinst oavsett fysisk utkomst 63

Israels narrativ – för alla demokratier 64

Analys **66**

Slutsats **69**

Figurreferens **70**

Referenslista **71**

Inledning

Klockan är närmare 06:00 på morgonen den 7e oktober 2023. Kvällen innan har #dodgerday trendat på X. I Sverige rapporterades om en beachvolley duo som vunnit premiären i senior-VM (SVT Nyheter, 2023). Temperaturen är på väg upp från de 23 graderna det bottnat i under natten i Nazaret, Israel (Wohin-und-wann.de, 2023). Doften från det lugna havet som vilat under natten kryper liksom diset upp mot stränderna i Gaza. Från ett gläntande fönster hörs lugna rörelser men utan märkbar skillnad stiger pulsen något när några lösdrivande katter skräms av ljud från metall som möter metall, invånarna som hör ljudet känner igen det. Det var länge sedan nu, inga rapporter eller underrättelser har pekat på att det skulle vara dags igen, kroppen aktiveras utan att de vet varför (Landersten, 2021). De kognitiva intrycken, samtalen som registrerades mellan några män tidigare i veckan på marknaden i Gaza City, att rörelsemönstret förändrats i staden under kvällen, uppmaningen från kompisens kusin om att packa väskan. Pusselbitarna faller på plats. Utanför Re'im i Israel går natt mot dag på "The Nature Party". I liveströmmar på sociala medier ses dans och mental avslappning när kameran vänds mot kusten (SVT Nyheter, 2023). Ingen sambandskontroll i tid. Fler elektroniska sambandsrelän rapporterar felmeddelanden längs gränsen mot Gaza. Då, aktiveras alla system. De fysiska intrycken av dofterna, ljuden, informationsflödena, känslan om att något var fel bekräftas av de knivskarpa beskeden. Informationsmiljön gör inga misstag i sin helhet, de tre dimensionerna; den fysiska; den kognitiva och informationsdimensionen, hade enskilt kunnat vilseleda men kartan är komplett. Attacken är ett faktum.

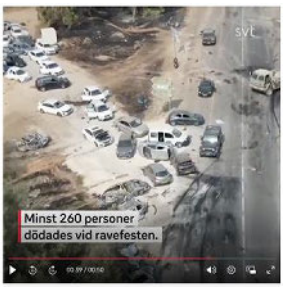

Figur 3 (ovan vä.) (SVT Nyheter, 2023) Figur 4 (ovan mitten) (SVT Nyheter, 2023) Figur 5 (ovan hö.) (SVT Nyheter, 2023)

Figur 6 (Youtube CNN, 2023)

Informationsmiljön

Förutsättningar

Informationsmiljön 2023 förändras snabbt. Kanske så snabbt att vi inte hinner anpassa oss kognitivt, perceptivt eller emotionellt enligt doktorn i psykologi David Bergman (Bergman, 2023). I dag tillbringar de närmare 4,48 miljarder människor som bedöms ha tillgång till sociala medier i genomsnitt 140–180 minuter per dygn i den relativt redigerade informationsmiljön (GSMA Intelligence, 2023) (Claire Beveridge, 2023). De utsätts således för en enorm mängd information och givet sociala mediers uppbyggnad med principerna för influerande i centrum (Soules, 2015) uppstår ett dilemma. Khaneman (Kahneman, 2011) beskriver social proofing som en mycket stark metod att övertyga vilket skapar förutsättningar för de som vill påverka och besitter målen, medlen och meningen. I kombination med den relativa enkelheten att kostnads- och effektivt (Sheel, 2023) nå målgrupper som inte bildat opinion än. Kan dessa påverkas genom sociala medier på ett sätt vi historisk inte upplevt. Eftersom uppmärksamhetsekonomin reducerats kraftigt i termer av vad vi orkar bearbeta (Nilsson, 2023) och vår förmåga att aktivera System 2 och därmed vår ”icke-tro” (Gilbert, 1991) är vi i väsentligt högre utsträckning påverkansbara än tidigare. Vi går i högre utsträckning på vår ”autopilot”, System 1 (Kahneman, 2011). Vilket kan leda till att budskap blir ”weaponized” (Connor, 2017). Detta sammantaget öppnar för att aktörer genom list kan påverka opinion genom informationsmiljön med sitt narrativ.

Operation Al-Aqsa Flood

I det som kommit att kallas för ”Operation Al-Aqsa Flood” av Hamas (Fenn, 2023) spelar hela informationsmiljön in. Miljön är till synes avgörande och spänner över samtliga militärstrategiska dimensioner (Försvarsmakten, 2022). Terrorstämplade, av Europeiska unionen, USA med flera (Robinson, 2023), Hamas. Valde troligen namnet på operationen för att vädja till denna grupperings bundsförvanter. Det spelar på den fysiska platsen Al-Aqsa moskén i Jerusalem, som har en kognitiv relevans i den mening att tidigare operationer med liknande namn pekat på vilja, förmåga och söker förståelse om ett beteende om stöd från bundsförvanter. Att det därtill sprids i informationsmiljön för att genom inramning sätta ett narrativ för vidare påverkan (Kahneman, 2011). Alla i syfte att verka som ”principles of influence” enligt Cialdini (Borer, 2007; Soules, 2015). Kanske i synnerhet i formen av återgäldande och engagemang samt konsekvens (Soules, 2015). Eftersom Hamas stöttat deras bundsförvanter i motsvarande ageranden tidigare och här söker uppfylla samma mål som då utmålats. Eftersom grundförutsättningen hos människan är att vi genom kollektivet blir starkare (Nilsson, 2015) söker grupperingen stöd för sin aktion.

Det gäller så väl den fysiska dimensionen som i informationsdimensionen vilken i sin tur givetvis påverkar den kognitiva och därmed etableras ett narrativ. Ett narrativ som därmed blir gällande för vissa målgrupper. När ett narrativ väl är etablerat är det också svårare att förändra. Khaneman kallar detta för WYSIATI – What You See Is All There Is (Kahneman, 2011) som kan liknas med teorin om fortsatta inflytelseeffekten (Per-Erik Nilsson, 2022; Irene P. Kan, 2021). Alltså att vi trots bättre vetande står fast vid det som etablerats. Kanske beroende på kognitiv trötthet.

Narrativen

Den Hamasledda operationen inleddes i vad som då verkade vara ett informationsvakuum. För att vilseleda israeliska underrättelsetjänster om att en attack var nära förestående. Fokuserades politiska så väl som militära budskap från Hamas på att det viktigaste för Gazas invånare var fortsatt finansiellt stöd i syfte att skapa arbete åt Gazaremsans invånare, så träningen i en kibbutzreplika kunde genomföras utan störningar (Samia Nakhoul, 2023). Budskapen syftade till att vilseleda. I allt väsentligt likt den ryska Maskirovkan (Ulfving, 2000). Överraskningen var ett faktum i hela informationsdimensionen. Kommunikation hade troligen i stort skett offline för att undvika israelisk signalspaning (Harding, 2023; Spreckelsen, 2018). Alternativt så kommer det bevisas att, som den danske filosofen Kirkegaard uttrycker det, ”livet förstås baklänges, men måste levas framlänges” (Kierkegaard, 1843). Alltså att indikationerna fanns där i underrättelserna, men den stora mängden av information saboterade OODA-loopen och först i retrospektiv blir det tydligt. Finns ingen sanning är ett snabbt etablerande av narrativ fördelaktigt för att vinna den fortsatta inflytelseeffekten, Hamas tog chansen.

Hamas narrativ – vinst oavsett fysisk utkomst

Genom löpande informationsoperationer som syftat till att reducera Haloeffekten av de israeliska insatserna för att stötta Gazas befolkning. Har Hamas etablerat ett narrativ av att Israel fortsatt tränger ut palestinier ur Gaza, begränsar deras frihet och att israeliska soldater attackerar israeliska araber som bett vid Al Aqsa moskén (Cyabra, 2023). Målsättningen: att återupprätta revolutionen, utvisa ockupanterna och riva murarna som håller palestinierna fängslade. (PACCHIANI, 2023) Inte olikt den typen av informationsoperationer Ryssland genomfört avseende etniskt ryska ukrainska medborgare. Inför aggressionerna mot Ukraina med stöd, initierat eller förstärkt av enheter som APT 28 och APT 29 (Dalman, 2023; McCrory, 2021; Vogler, 2017). Med stöd (Borer, 2007) genom traditionella medier och etablerade personer som Turkiets, en NATO-medlem, president Erdoğans stöd för Hamas narrativ när han sa att: ”Hamas inte är en terroristorganisation utan en frihetsrörelse som slåss för att försvara det Palestinska landet” (Tuvan Gumrukcu, 2023).

Liksom Islamiska Statens (IS) informationskampanjer (Nissen, 2015) har narrativen troligen syftat till att nå flera mål som:

- Att sätta narrativet regionalt liksom internationellt
- Att möta motståndaren, Israel och västs, informationskampanjer
- Rekrytera fler medlemmar för sitt syfte
- Skrämma motståndaren genom att visa på styrka (Cyabra, 2023)

Genom att stå fast vid och repetera narrativen så som ovan förstärks budskapen och den upplevda sanningshalten av dem (Soules, 2015). Hamas publicerade flertalet videor och amplifierade dessa över sociala medier tidigt i anfallsvågen den 7e oktober 2023. Amplifiering genom både verifierade och falska konton (Cyabra, 2023) av sann och vilseledande information gav tidig spridning av flera stödjande narrativ och etablerade en propagandadimma (Borer, 2007). Som att Hamasmedlemmar värnade mänskliga värden genom att ge amnesti åt kvinnor och barn (Cyabra, 2023). Något som vi i efterhand vet inte var korrekt (BBC, 2023) trots att det fick stor spridning och förstärkte haloeffekten genom social proofing i informationsdimensionen i syfte att styra den kognitiva uppfattningen.

Talespersoner från Hamas meddelade också i intervjuer att syftet med attacken ska ha varit att ”antingen vinna eller bli martyrer genom Jihad” (Fatima AbdulKarim, 2023). Ett narrativ delvis annorlunda än ovan men i hög grad troligen syftande till att anspela på grupperingar som är av liknande uppfattningar. Ett narrativ där en fysisk förlust också är en vinst.

Senare narrativ från Hamas speglar framför allt det mänskliga lidandet som konsekvens av de israeliska motanfallen i syfte att reducera haloeffekten av de israeliska styrkornas svar på attacken.

Israels narrativ – för alla demokratier

Israels Premiärminister Benjamin Netanyahus första kommentarer efter attacken den 7e oktober var att Israel nu är i krig. Att landet utsatts för en mördande överraskningsattack mot staten och befolkningen i Israel (Netanyahu, 2023). Två dagar senare förstärktes samma budskap med mer kontext. Ett narrativ av att man nu är i ett krig som man inte initierat. Att det är påtvingat av barbarerna i Hamas, ordval i syfte att reducera haloeffekterna. Premiärministern pekade på det stöd som uttalats av världsledare (VOA News, 2023; IranInternational, 2023), både allierade och tidigare Hamasvänliga. I syfte att genom social proofing och sympati förstärka sitt narrativ (Kahneman, 2011; Soules, 2015). Att man kommer avsluta kriget, en form av engagemang och konsekvens, enligt metoderna för influencing. Att svaret från Israel kommer vara så kraftfullt att Hamas och Israels andra fiender kommer minnas detta i decennier. Vidare etablerades narrativet av att detta är Israels 11e september, ett datum som syftar till att söka stöd från västvärlden i kampen mot terrorism. För att

samtidigt möta och motverka Hamas narrativ talade Netanyahu också om de i informationsmiljön vitt spridda bilderna och filmerna från bland annat musikfestivalen. (Netanyahu, 2023)

Tidigt etablerades också en målsättning från Israel om att eliminera Hamas (Abdel Raouf Arnaout, 2023). Något som senare fått kritiker säga att Hamas är närmare en ideologi än en militär styrka, det finns inte en numerär och är därmed svår att eliminera (Koteich, 2023).

Premiärministerns tal, så kort som 2 min 30s, anspelar på alla informationsmiljöns delar. Att etablera narrativ genom fysiska referenser, anspelande på historiska händelser som väcker känslor hos både allierade och motståndare kognitivt. Liksom att sprida budskapet brett över informationsdimensionen. Ett grepp som beskrivs vara ett av få alternativ för att återta initiativ i narrativet (Borer, 2007; Nissen, 2015).

I förlängningen av konflikten har Israel sökt förstärka sin haloeffekt. Genom att med fakta och videoinspelningar från krigszonen visa på att det narrativ man över tid etablerat om att Hamas är barbarer och strider från platser som inom krigets lagar ska anses skyddsvärda (Israeli Defence Forces, 2023; Israeli Defence Forces, 2023). Att Hamas genom detta förverkar platsernas skyddsvärdighet, hotar Hamas sina egna och ger Israel legitimitet att enligt distinktionsprincipen anse att dessa är militära mål (Svenska Röda Korset, 2023). Exempelvis genom att snabbt möta UNRWA:s beskrivning om Al-Shifasjukhuset med egna beskrivningar.

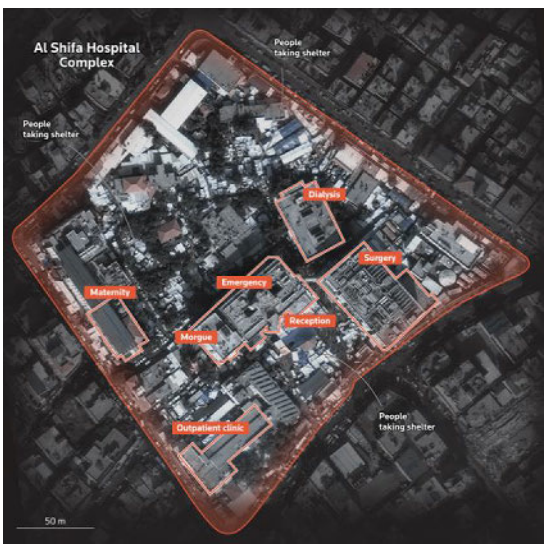

Figure 7-UNRWAs beskrivning av Al-Shifasjukhuset (Prasanta Kumar Dutta, 2023)

Figure 8 - IDF:s beskrivning av Al-Shifasjukhuset (Prasanta Kumar Dutta, 2023)

För att förstärka rättfärdigandet av att man följer de internationella lagarna har flygblad (Sinmaz, 2023) och meddelanden via sociala medier (Israeli Defence Forces, 2023) till civila distribuerats inför att man genomfört flygbombningar i samma områden innehållande information om förflyttningsvägar. I syfte att, eller åtminstone ge en bild av att man, värnar proportionalitetsprincipen och principen om icke-diskriminering (Svenska Röda Korset, 2023). Huruvida de israeliska telekrigsoperationerna med nedstängning av internet i samma områden och påverkat mottagarna lär granskas närmare. (Matt Burgess, 2023; Ali Sibai, 2023; Spreckelsen, 2018)

Senare stärker israelerna narrativet genom att genomföra aktioner i den fysiska- och informationsdimensionerna koordinerat i syfte att vädja till det kognitiva medvetandet hos målgrupper. Exempelvis placerar man ut lika många teddybjörnar som det fortsatt är bekräftade israeliska gisslan hos Hamas på ett torg. Man förstärker detta genom att i informationsdimensionen peka på hur Hamas nyttjar teddybjörnar, som medel för smuggling av militär materiel. Teddybjörnar som anspelar på något tröstande, snällt, försvarslöst blir här weaponized (Nissen, 2015) och anspelar på kognitiva reaktioner till stöd för narrativet. (Israeli Defence Forces, 2023; Connor, 2017; Thunholm, 2021)

Analys

Konflikten mellan Hamas och Israel har en relativt lång historia och det är tydligt att världen står polariserad i vilket narrativ, ett av målen med informationskampanjer (Soules, 2015; Thunholm, 2021; Borer, 2007), som bör vara gällande kring konflikten. Inte minst genom att se till vilka som erkänt respektive stat.

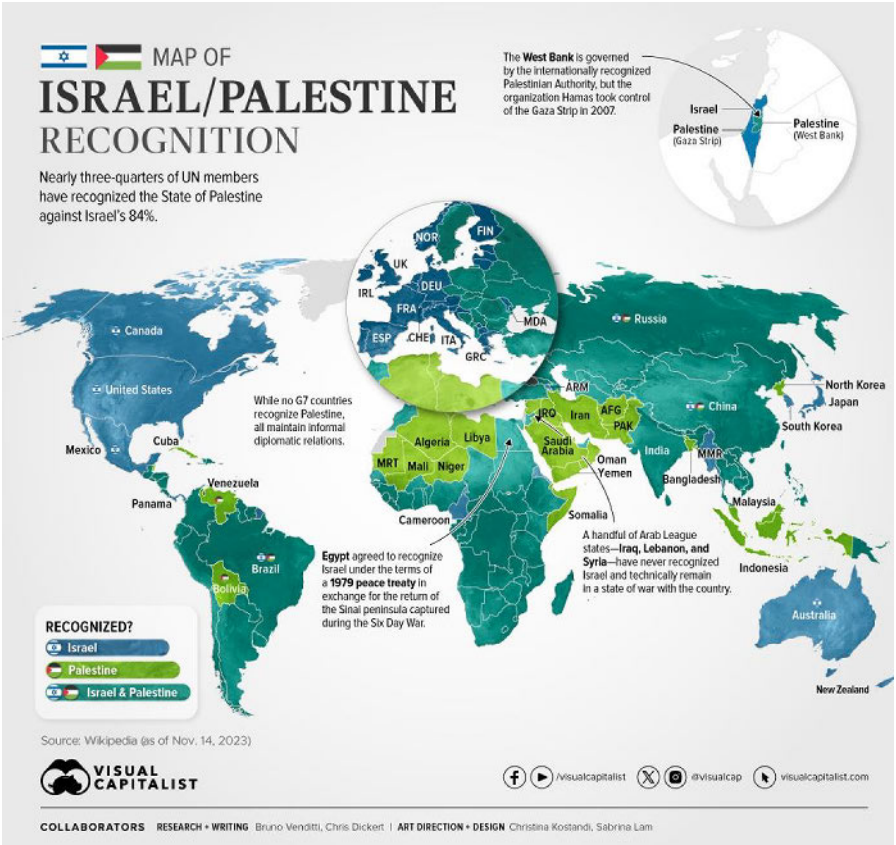

Figur9 - Länder som erkänt respektive stat (Bruno Venditti, 2023)

Genom de upprepade narrativen över tid och ett stort informationsflöde genom i huvudsak sociala medier. Med snabb spridning i det för konfliktens tidiga tillfälle när information från Israel, inledningsvis är knapphändig på grund av att de befann sig i ett överraskat tillstånd. Vann Hamas narrativ mycket utrymme över hela informationsmiljön initialt också med stöd av desinformation (Chin-Rothmann, 2023; Rajvanshi, 2023; Valerie Wirtschafter, 2023). Inte minst vann desinformation om en initialt uttalat israelisk raketattack mot Al-Shifasjukhuset utrymme, som senare faktagranskats och bevisligen varit en av Hamas avfyrad raket som fått funktionsfel i luften (Associated Press, 2023). Taktiken av att snabbt publicera ett narrativ om enskilda företag och utvärdera vad som får spridning med en vald vinkel för att tidigt därefter amplifiera budskapet. Liksom exempelvis den ryska strategin som nämnts (Vogler, 2017; McCrory, 2021; Nilsson, 2023; Shapiro, 2023; Lidén, 2023).

Initialt vann reaktionerna till stöd för de angripna, Israel, mycket utrymme i traditionell media (VOA News, 2023; IranInternational, 2023) samtidigt som narrativet från angriparna vann mest utrymme i sociala medier (Cyabra, 2023). Något

Israel, de angripna, sökt motverka genom att båda köpa och publicera stora volymer innehåll senare under konflikten till stöd för deras narrativ (Liv Martin, 2023).

Om en datapunkt för vilket narrativ som vinner störst mark är antalet demonstrationer för respektive sida skulle det per den 27e oktober tala för att Hamas narrativ vid den tidpunkten är starkast opinionsbildande med 3761 demonstrationer genomförda mellan den 7e och 27e oktober 2023 till stöd för Palestinier, 529 för Israel och 95 för fred. (Dutta, 2023)

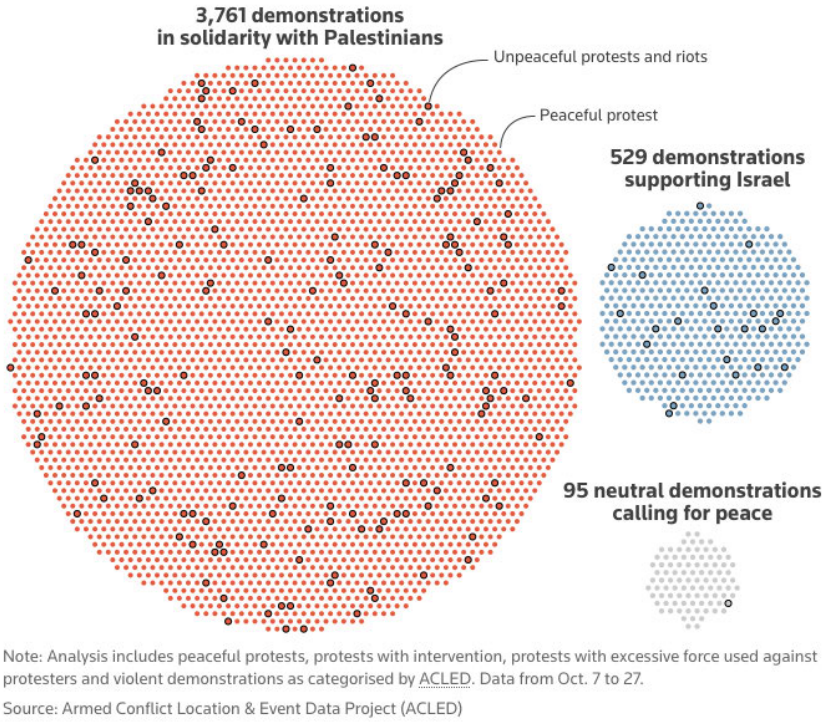

Figur 10 - demonstrationer till stöd för respektive sidas narrativ (Dutta, 2023)

Det förefaller också tydligt att båda sidor söker nyttja informationsmiljöns samtliga dimensioner koordinerat och enligt Command and Control-principerna (C2): faciliterat, koordinerat och synkroniserat (Nissen, 2015). I syfte att påverka och etablera respektives narrativ (Borer, 2007; Thunholm, 2021). Att C2 principerna haft inverkan är tydligt och att de nyttjats i tid och rum för att uppnå militärstrategisk effekt (Försvarsmakten, 2022) har gett effekt i olika skeden av konflikten.

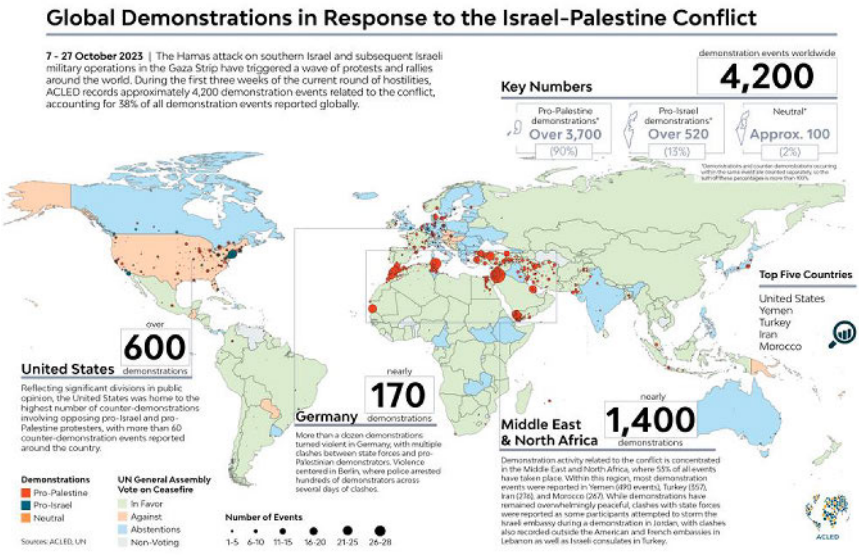

Figur 11 - demonstrationer för respektive sidas narrativ fördelat geografiskt (Paris, 2023)

Slutsats

Genom att verka i en av dimensionerna har effekt uppnåtts i en annan som i sin tur påverkat narrativen över tid i konflikten. Respektive sida förefaller verkar söka sätta agendan, förstärka, försvaga och etablera förtroende för så väl egna som motståndarens målgrupper. Hela spektret av informationsmiljön har nyttjats med stöd av bland annat telekrigsförmågor, underrättelseförmågor, rymdförmågor och cyberförmågor. Kort sagt söks effekt i hela informationsmiljön genom att förändra eller påverka i) informationsdimensionens innehåll, ii) den fysiska världen, iii) informationsdimensionens omfattning, iv) tillgången till informationsdimensionen och v) andra människor i den fysiska världen. Allt för att påverka opinionen både i hybridkrigföringsläget till att kraftigt intensifieras i det som etablerats som ett tillstånd av krig (Larsson, 2023). Om de israeliska eller av Hamas etablerade målsättningarna segrar återstår att se. Givet att Hamas etablerat att ett mål med attackerna den 7e oktober 2023 skulle vara att bli martyrer kan kanske, om än syniskt, en israelisk måluppfyllnad av att ha eliminerat Hamas. Också kvalificera som måluppfyllnad för Hamas och därmed att det resulterat i två av två vinnare, paradoxalt nog.

Figurer

Figur 1 - New York Times utredning av filmbevis från missilattack av Al-Shifasjukhuset 59

Figur 2 - Första rapporterna från attacken på Al-Shifasjukhuset 59

Figur 3 - SVT Nyheter 2023 61

Figur 4 - SVT Nyheter 2023 61

Figur 5 - SVT Nyheter 2023 61

Figur 6 Youtube CNN, 2023 61

Figur 7 - UNRWAs beskrivning av Al-Shifasjukhuset 65

Figur 8 - IDFs beskrivning av Al-Shifasjukhuset 66

Figur 9 - Länder som erkänt respektive stat 67

Figur 10 - demonstrationer till stöd för respektive sidas narrativ 68

Figur 11 - demonstrationer för respektive sidas narrativ fördelat geografiskt 69

Referenslista

Kahneman, D., 2011. *Thinking, fast and slow.* Stockholm: Brockman Inc..

Gilbert, D. T., 1991. *How Mental Systems Believe,* USA: American Psychologist, Vol 46, No. 2.

Soll, R. P. L. a. J. B., 2008. The MPG Illusion. *Science,* 320(5883), pp. 1593-1594.

Nilsson, B., 2015. *Socialpsykologi.* Första upplagan ed. Stockholm: Liber.

Kierkegaard, S., 1843. *Livet.* 167 ed. s.l.:SKS bd.

Soules, M., 2015. *Media, Persuation and Propagande.* Edinburgh: Edinburgh University Press Ltd.

GSMA Intelligence, 2023. *Global Mobile Trends 2023,* s.l.: GSMA Intelligence.

Sheel, N., 2023. *Sociala Medier och Informationsmiljön.* Stockholm, Försvarshögskolan.

Connor, S. A., 2017. *MILITARY OPERATIONS IN THE INFORMATION AGE: PUTTING THE COGNITIVE DOMAIN ON TOP,* s.l.: AIR WAR COLLEGE AIR UNIVERSITY.

Borer, J. A. a. D. A., 2007. *Information Strategy and Warfare.* New York: Routledge.

Vogler, M. C. a. S., 2017. *Russia's approach to cyber warfare,* s.l.: CNA Analysis and solutions.

McCrory, D., 2021. *Russian Electronic Warfare, Cyber and Information Operations in Ukraine,* s.l.: The RUSI Journal.

Nissen, T. E., 2015. *The Weaponization of Social Media,* Copenhagen: Royal Danish Defence College.

Rid, T., 2011. *Cyber War Will Not Take Place,* s.l.: Journal of Strategic Studies.

Stone, J., 2012. *Cyber War Will Take Place,* s.l.: Journal of Strategic Studies.

Spreckelsen, M. c., 2018. *Electronic Warfare - The Forgotten Discipline,* s.l.: The Journal of the JAPCC.

Clausewitz, C. v., 1827. *Vom Kriege (On War).* s.l.:s.n.

Twitter, @. v., 2023. *Washington Post.* [Online]
Available at: https://www.washingtonpost.com/video/world/footage-shows-blast-at-gaza-hospital-hundreds-feared-dead/2023/10/17/73f37e8c-3a7d-4b91-ac5e-cb7178a04efe_video.html
[Accessed 20 10 2023].

Kareem Fahim, S. D. C. P. a. M. E. C., 2023. *Washington Post.* [Online]
Available at:
https://www.washingtonpost.com/world/2023/10/18/middle-east-protests-gaza-israel-hospital/
[Accessed 20 10 2023].

Bennett, N., 2023. *X.* [Online]
Available at:
https://twitter.com/naftalibennett/status/1714601879739518985
[Accessed 20 10 2023].

OSINTtechnical, 2023. *X.* [Online]
Available at:
https://twitter.com/Osinttechnical/status/1714525590873575600
[Accessed 20 10 2023].

Sander, 2023. *X.* [Online]
Available at:
https://twitter.com/Sander_2021/status/1714832560386154747
[Accessed 20 10 2023].

Thunholm, B. P. o. P., 2021. *Hybrid Warfare.* Dublin: Bloomsbury Academic.

Försvarsmakten, 2022. *Militärstrategisk doktrin 2022.* Stockholm: FMLOG.

Kerr, H. L. a. J., 2017. On Cyber-Enabled Information/Influence Warfare and Manipulation. *SSRN.*

Per-Erik Nilsson, S. O. o. I. E., 2022. *Den nya informationsmiljöns topografi,* s.l.: FOI.

Bergman, D., 2023. *Informationsmiljöns uppbyggnad och karaktär Kognitivt.* Stockholm: Försvarshögskolan.

Wohin-und-wann.de, 2023. *Wohin-und-wann.de.* [Online]
Available at: https://www.wohin-und-wann.de/when/mittlerer-osten/israel/nazaret/oktober/
[Accessed 07 12 2023].

SVT Nyheter, 2023. *SVT Nyheter.* [Online]
Available at: https://www.svt.se/nyheter/7-oktober-nattens-nyheter-6
[Accessed 07 12 2023].

SVT Nyheter, 2023. *SVT Nyheter.* [Online]
Available at: https://www.svt.se/kultur/hamas-festivalmassaker-i-israel-den-7-oktober-blir-dokumentar--8wwof0
[Accessed 07 12 2023].

SVT Nyheter, n.d. *SVT Nyheter.* [Online]
Available at: https://www.svt.se/kultur/hamas-festivalmassaker-i-israel-den-7-oktober-blir-dokumentar--8wwof0

SVT Nyheter, 2023. *SVT Nyheter.* [Online]
Available at: https://www.svt.se/nyheter/inrikes/detta-har-hant-hamas-storskaliga-attack-mot-israel
[Accessed 07 12 2023].

Youtube CNN, 2023. *Youtube.* [Online]
Available at: https://www.youtube.com/watch?v=nDn10nDnk_k
[Accessed 07 12 2023].

Landersten, H., 2021. *Neuro.se.* [Online]
Available at: https://neuro.se/symtom/kognition/
[Accessed 24 09 2023].

Fenn, J., 2023. *The Spectator.* [Online]
Available at: https://www.spectator.co.uk/article/will-the-al-aqsa-flood-unite-the-islamic-world/
[Accessed 07 12 2023].

Per-Erik Nilsson, S. O. I. E., 2022. *Den nya informationsmiljöns topografi,* s.l.: FOI.

Irene P. Kan, K. L. P. A. B. D. E. J. V. M., 2021. Exploring factors that mitigate the continued influence of misinformation. *Cognitive Research: Principles and Implications,* Issue 6, p. 76.

Sinmaz, E., 2023. *The Guardian.* [Online]
Available at: https://www.theguardian.com/world/2023/nov/16/israel-drops-leaflets-warning-people-to-flee-southern-gaza-towns
[Accessed 10 12 2023].

Israeli Defence Forces, 2023. *X.* [Online]
Available at: https://twitter.com/IDF/status/1733577626705416303
[Accessed 10 12 2023].

Israeli Defence Forces, 2023. *X.* [Online]
Available at: https://twitter.com/IDF/status/1733475339576189129
[Accessed 10 12 2023].

Israeli Defence Forces, 2023. *X.* [Online]
Available at: https://twitter.com/IDF/status/1732145650060427524
[Accessed 10 12 2023].

Israeli Defence Forces, 2023. *X.* [Online]
Available at: https://twitter.com/IDF/status/1731981907259281 60
[Accessed 10 12 2023].

PACCHIANI, G., 2023. *The Times of Israel.* [Online]
Available at: https://www.timesofisrael.com/hamas-commander-says-attacks-are-in-defense-of-al-aqsa-claims-5000-missiles-fired/
[Accessed 10 12 2023].

Fatima AbdulKarim, G. A., 2023. *Wall Street Journal.* [Online]
Available at: Fatima AbdulKarim and Ghassan Adnan
[Accessed 10 12 2023].

Tuvan Gumrukcu, H. H., 2023. *Reuters.* [Online]
Available at: https://www.reuters.com/world/middle-east/turkeys-erdogan-says-hamas-is-not-terrorist-organisation-2023-10-25/
[Accessed 10 12 2023].

Hamzawy, A., 2023. *Caenegie Endowment for International Peace.* [Online]
Available at: https://carnegieendowment.org/2023/12/06/political-impact-of-israel-hamas-ceasefire-pub-91177
[Accessed 10 12 2023].

Prasanta Kumar Dutta, M. Z., 2023. *Reuters.* [Online]
Available at: https://www.reuters.com/graphics/ISRAEL-PALESTINIANS/MAPS/movajdladpa/
[Accessed 10 12 2023].

Dutta, P. K., 2023. *Reuters.* [Online]
Available at: https://www.reuters.com/graphics/ISRAEL-PALESTINIANS/MAPS/movajdladpa/
[Accessed 10 12 2023].

VOA News, 2023. *VOA.* [Online]
Available at: https://www.voanews.com/a/world-leaders-react-to-hamas-attack-on-israel/7300940.html#:~:text=Europe's%20leaders%20express%20support%20for%20Israel&text=The%20head%20of%20the%20European,itself%20against%20such%20heinous%20attacks.%E2%80%9D
[Accessed 10 12 2023].

IranInternational, 2023. *Iran International.* [Online]
Available at: https://www.iranintl.com/en/202310070610
[Accessed 10 12 2023].

Paris, C. D., 2023. *ACLED Data.* [Online]
Available at: https://acleddata.com/2023/11/07/infographic-global-

demonstrations-in-response-to-the-israel-palestine-conflict/
[Accessed 10 12 2023].

Matt Burgess, L. H. N., 2023. *Wired.* [Online]
Available at: https://www.wired.com/story/israel-gaza-internet-blackouts-weapon/
[Accessed 10 12 2023].

Ali Sibai, H. K., 2023. *Access Now.* [Online]
Available at: https://www.accessnow.org/publication/palestine-unplugged/
[Accessed 10 12 2023].

Claire Beveridge, S. L., 2023. *Hootsuite.* [Online]
Available at: https://blog.hootsuite.com/social-media-statistics-for-social-media-managers/
[Accessed 10 12 2023].

Robinson, K., 2023. *Council on Foreign Relations.* [Online]
Available at: https://www.cfr.org/backgrounder/what-hamas#:~:text=The%20United%20States%20and%20European,suicide%20bombings%20and%20rocket%20attacks.
[Accessed 10 12 2023].

Samia Nakhoul, J. S., 2023. *Reuters.* [Online]
Available at: https://www.reuters.com/world/middle-east/how-israel-was-duped-hamas-planned-devastating-assault-2023-10-08/#:~:text=Oct%209%20(Reuters)%20%2D%20A,Middle%20East's%20most%20powerful%20army.
[Accessed 10 12 2023].

Ulfving, L., 2000. *Den Stora Maskeraden.* Stockholm: Försvarshögskolan.

Harding, E., 2023. *Center for Strategic and International Studies.* [Online]
Available at: https://www.csis.org/analysis/how-could-israeli-intelligence-miss-hamas-invasion-plans
[Accessed 10 12 2023].

Cyabra, 2023. *Disinformation - Hamas-Israel War,* Tel Aviv-Yafo: Cyabra.

BBC, 2023. *BBC.* [Online]
Available at: https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67053011
[Accessed 10 12 2023].

Netanyahu, B., 2023. *Youtube.* [Online]
Available at: https://www.youtube.com/watch?v=kZ9hsCQSJSw
[Accessed 10 12 2023].

Abdel Raouf Arnaout, R. u. K., 2023. *AA.* [Online]
Available at: https://www.aa.com.tr/en/middle-east/israeli-goal-of-war-is-to-establish-new-security-system-in-gaza-defense-minister/3027372
[Accessed 10 12 2023].

Koteich, N., 2023. *The Spectator.* [Online]
Available at: https://www.spectator.co.uk/article/can-hamas-really-be-eliminated/#:~:text=Speaking%20at%20the%20Union%20of,%2C%20to%20'eliminate'%20Hamas.
[Accessed 10 12 2023].

Netanyahu, B., 2023. *Youtube.* [Online]
Available at: https://www.youtube.com/watch?v=iyXBgQ1jy4Q
[Accessed 10 12 2023].

Svenska Röda Korset, 2023. *Svenska Röda Korset.* [Online]
Available at: https://www.rodakorset.se/var-varld/krigets-lagar/aven-krig-har-regler/viktiga-regler-och-principer/#:~:text=Den%20humanit%C3%A4ra%20r%C3%A4tten%2C%20%C3%A4ven%20kallad,milit%C3%A4r%2D%20sjukv%C3%A5rds%20och%20sj%C3%A4lav%C3%A5rdande%20personal.
[Accessed 10 12 2023].

Bruno Venditti, C. D., 2023. *Visual Capitalist.* [Online]
Available at: https://www.visualcapitalist.com/recognition-of-israel-and-palestine-map/
[Accessed 10 12 2023].

Chin-Rothmann, C., 2023. *Center for Strategic and International Studies.* [Online]
Available at: https://www.csis.org/analysis/social-media-platforms-were-not-ready-hamas-misinformation
[Accessed 10 12 2023].

Liv Martin, C. G. H. F., 2023. *Politico.* [Online]
Available at: https://www.politico.eu/article/israel-social-media-opinion-hamas-war/
[Accessed 10 12 2023].

Rajvanshi, A., 2023. *Time.* [Online]
Available at: https://time.com/6323421/misinformation-about-the-israel-hamas-war-is-rife-on-social-media-especially-x/
[Accessed 10 12 2023].

Associated Press, 2023. *AP.* [Online]
Available at: https://apnews.com/article/israel-hamas-war-fact-check-

e829d1dddcc2dad0f5f99cf62ef353ad
[Accessed 10 12 2023].

Valerie Wirtschafter, F. D., 2023. *Brookings.* [Online]
Available at: https://www.brookings.edu/articles/parsing-disinformation-in-the-israel-hamas-conflict/
[Accessed 10 12 2023].

Dalman, J., 2023. *IT Försvarsförbandet.* Stockholm, Johan Dalman.

Nilsson, 2023. *Erfarenheter från Ukraina.* Stockholm, FOI.

Shapiro, J., 2023. *Ryssland, krigslist, social tanke och militärisering.* Stockholm, Försvarshögskolan.

Lidén, P., 2023. *Infomiljön i Rysslands krig mot Ukraina.* Stockholm, Försvarshögskolan.

Tzu, S., 2010. *The Art of War.* Chichester, England: Capstone Publishing.

Aric Toler, H. W. R. M. A. C. N. R. J. E. B. a. C. K., 2023. *New York Times.* [Online]
Available at: https://www.nytimes.com/2023/10/24/world/middleeast/gaza-hospital-israel-hamas-video.html
[Accessed 10 12 2023].

Shapiro, E., 2023. *abc News.* [Online]
Available at: https://abcnews.go.com/International/hundreds-killed-strike-gaza-hospital-gaza-health-ministry/story?id=104049667
[Accessed 10 12 2023].

Nilsson, P.-E., 2023. *Strategisk Kommunikation.* Stockholm, FOI.

Larsson, O., 2023. *Det moderna kriget och framtidens slagfält.* Stockholm, Försvarshögskolan.

SWEDISH DEFENCE UNIVERSITY REPORT SERIES 2023:3

Rapporten har tagits fram på uppdrag av Försvarsmakten.

Redaktör Knut Olav Drivenes
Redaktionsråd Ola Larsson, John Nisser

Utgivare Försvarshögskolan
Utgivningsår 2024
ISBN 978-91-88975-32-4
ISSN 2004-7894

© Författarna

Försvarshögskolan
Box 278 05
115 93 Stockholm

www.fhs.se

Tryck Bywind, Stockholm, Sverige 2024

New Generation Warfare möter Multi Domain Operations

Emelie Molén Eskhult

Inledning

Denna essä kommer, ur ett ryskt perspektiv, att analysera vilket hot USA:s och Natos nya krigföringskoncept *Multi Domain Operations* (MDO) kan utgöra för det ryska krigföringskonceptet *New Generation Warfare* (NGW) utifrån dess styrkor och svagheter. Avslutningsvis kommer reflektion göras angående Sveriges möjligheter och utmaningar kring att integreras i MDO respektive att möta NGW.

Analys - Styrkor och svagheter hos MDO respektive NGW

Ryssland har ett holistiskt synsätt på politik och krig och för att förstå de olika delarna i NGW behöver dessa ses utifrån den ryska helhetssynen på krig.[2] Enligt det ryska synsättet är gränsen mellan fred och krig utsuddad, där andra medel än väpnat våld kan nyttjas för att uppnå strategiska målsättningar.[3] Dessa kan vara ekonomiska, politiska, ideologiska eller andra icke-militära maktmedel.[4] Inom ramen för NGW kan samtliga delar av en nations verksamhet angripas, där krigföring inkluderar nyttjandet av indirekta metoder och icke-militära maktmedel.[5] Operationer bedrivs på djupet av hela motståndarstatens territorium.[6] Stor vikt läggs vid vilseledning för att skapa handlingsfrihet och ett gynnsamt narrativ för den egna operationen som legitimerar användningen av militärt våld.[7]

MDO är Natos krigföringskoncept som är under utveckling.[8] MDO kan enligt *Joint Air Power Competence Centre Conference* definieras som: förmågan att nyttja informationsbaserade ledningsstrukturer och stridsförmågor i flera domäner för att åstadkomma multipla, simultana dilemman för en motståndare som skapar förvirring och handlingsförlamning.[9] MDO är ett koncept för att möta och besegra en statlig aktörs väpnade styrkor i en framtida väpnad konflikt, vilket skiljer konceptet från NGW där en stats samtliga ingående delar är möjliga mål för angrepp.[10] Behovet av motmedel mot A2AD-förmågan var en av drivkrafterna bakom USA:s och Natos

[2] Oscar Jonsson. *The Russian Understanding of War: Blurring the Lines between War and Peace*. Washington: Georgetown University Press, 2019, s.41.

[3] Ibid., s.57, 90.

[4] Ibid., s.53.

[5] Ibid., s.65.

[6] Philip A. Petersen. *The Eastern Front In World War 3. Volume I.* Warszawa: Tertragon, 2022, s.98.

[7] Jonsson, *The Russian Understanding of War: Blurring the Lines between War and Peace*, s.75, 79.

[8] Joint Air Power Competence Centre Conference. *Shaping NATO for Multi-Domain Operations of the Future*. Essen, Tyskland: Joint Air Power Competence Centre, 2019, s.8.

[9] Ibid., s.14.

[10] John P. Rodriguez. Multi-Domain Information Operations and the Brigade Combat Team: Lessons from Cyber Blitz 2018. *Military Review*. Volym 99, häfte 4, 2019: s.34.

utveckling mot MDO.[11] Genomförandet av MDO kräver förmåga att kunna bedriva simultana och integrerade operationer i flera domäner och för detta behövs ledningssystem som möjliggör detta samt inhämtning och analys av information i en omfattning som idag inte är görbart utan nyttjande av AI och *Big Data*.[12,13]
Även om det var mer än trettio år sedan visade Gulfkriget 1991, där de irakiska styrkorna var utrustade med rysk krigsmateriel, på att USA med sin överlägsna C⁴ISR-förmåga och precisionsstyrda robotar kan besegra en numerärt överlägsen motståndare som är teknologiskt underlägsen.[14] Eftersom MDO är en utveckling av konceptet *Air-Land Battle* som nyttjades under Gulfkriget så utgör således MDO ett hot mot NGW när det kommer till ren konventionell krigföring.[15] NGW är utvecklad för att möta västerländsk strategi och taktik, baserad på rysk uppfattning och kunskap om västerländsk militärstrategi.[16] Till skillnad från MDO ligger styrkan hos NGW inte i den konventionella krigföringen utan i användningen av okonventionella medel, där förnekbara informations- och påverkansoperationer nyttjas för att påverka motståndaren utan att det juridiskt kan ses som ett väpnat angrepp för att undvika eskalation till konventionellt krig.[17] Således kan Ryssland nyttja detta i ett gråzonsläge för att undergräva Natos teknologiska övertag.[18]

Cyberdomänen är en domän där det går att orsaka motståndaren fysisk påverkan utan att överskrida gränsen för det som idag anses som ett väpnat angrepp mot en annan stat.[19] Inom ramen för MDO är cyberdomänen viktig och kapaciteten att kunna genomföra offensiva cyberoperationer integrerat i militära operationer får bedömas minst lika hög som den ryska, där Natolandet Estland är världsledande både när det gäller cybersäkerhet och cyberspionage.[20] Dock är Natos tröskel att genomföra dessa i fredstid och mot icke-militära mål högre. Detta ger NGW ett övertag jämtemot MDO i ett gråzonsläge, där det ryska krigföringskonceptet medger att samtliga delar av en nations verksamhet kan attackeras. MDO kan dock utgöra ett hot mot NGW om det kan användas för att attribuera att Ryssland ligger bakom cyberangrepp samt att Ryssland då kan hållas ansvarig för dessa handlingar och således verka avskräckande för fortsatta angrepp.[21]

Informationskrigföringen som nyttjas i NGW är andra generationens informationskrigföring som innefattar operationer för att manipulera den allmänna lägesuppfattningen, påverka staters politiska relationer syftande till att skapa misstro

[11] Joint Air Power Competence Centre Conference, *Shaping NATO for Multi-Domain Operations of the Future*, s.18.
[12] David S. Alberts. *Multi Domain Operations: What´s New, What´s Not, and the Implications for Command and Control.* Institute for Defence Analysis, 2018, s.6.
[13] Joint Air Power Competence Centre Conference, *Shaping NATO for Multi-Domain Operations of the Future*, s.27-28.
[14] Jonsson, *The Russian Understanding of War: Blurring the Lines between War and Peace*, s.46-47.
[15] David G. Perkins. Multi-domain battle: driving change to win in the future. *Military review*. Volym 97, häfte 4, 2017: s.11.
[16] Petersen, *The Eastern Front In World War 3. Volume I*, s.163.
[17] Jonsson, *The Russian Understanding of War: Blurring the Lines between War and Peace*, s.48.
[18] Joint Air Power Competence Centre Conference, *Shaping NATO for Multi-Domain Operations of the Future*, s.8.
[19] Jonsson, *The Russian Understanding of War: Blurring the Lines between War and Peace*, s.69.
[20] Mark Galeotti. *The Weaponization of Everything: A Field Guide to the New Way of War*. New Haven; London: Yale University Press, 2023, s.215.
[21] Petersen, *The Eastern Front In World War 3. Volume I*, s.198.

och provocera fram konflikter inom stater och allianser.[22] Här har NGW ett övertag jämfört med MDO vars informationskrigföring hittills har varit mer av karaktären av första generationens informationskrigföring inriktat mot *targeting*, telekrig och underrättelseinhämtning som understöd till en militär-operation.[23,24] Till skillnad från Ryssland tenderar väst mer att endast se informations-operationer som ett stöd till kinetiska verkansmedel.[25] Ur rysk synvinkel är dock informationsoperationer från väst ett stort hot mot den ryska staten och något som är pågående.[26] Om Nato kan utveckla sin förmåga att genom informationsoperationer påverka Ryssland i den kognitiva domänen så utgör det ett hot mot NGW eftersom dessa då kan användas för att motverka effekterna av de ryska informationsoperationerna och därigenom forma operationsmiljön till Natos fördel vilket minskar Rysslands möjligheter till eskalation.[27]

En förutsättning för Rysslands hybridkrigföringsförmåga är att Ryssland kan upprätthålla en trovärdig militärförmåga som är avskräckande.[28] Detta är en svaghet i NGW som Nato/väst kan exploatera till sin fördel genom exempelvis informationsoperationer. De ryska motgångarna i kriget mot Ukraina har gjort att västvärlden har börjat se den ryska militära förmågan som svag jämfört med innan kriget, vilket således försvagar det ryska konceptet. Å andra sidan har Ryssland genom Georgienkriget 2008 och det pågående kriget i Ukraina flyttat fram sina militära resurser närmare gränsen mot Väst och Nato medan Nato under flera år har rustat ned.[29] Det har lett till att Ryssland idag kan anses ha ett logistiskt övertag i Europa gentemot Nato.[30] Beroende på utfallet av Ukrainakriget kan detta dock komma att påverkas.

Rymddomänen har blivit allt viktigare för morgondagens krigföring. MDO kan nyttjas för att begränsa Rysslands tillgång till rymden och därigenom ställa Ryssland inför multipla dilemman.[31] Detta utgör ett reellt hot mot Rysslands förmåga att försvara sig och operera med sina militära maktmedel speciellt eftersom Ryssland ligger efter USA i teknikutvecklingen och ej har tillgång till lika stor mängd satelliter.[32,33] För att Nato ska kunna nyttja effekten av rymden i operationer i mark-, sjö-, luftdomänen är det elektroniska spektrumet en nyckelfaktor och en sårbarhet. Ryssland kan med sabotage eller kinetisk förstörelse av infrastruktur, telekrig och

[22] Jonsson, *The Russian Understanding of War: Blurring the Lines between War and Peace*, s.60.

[23] Ibid., s.60.

[24] Sidney A. Connor. *MILITARY OPERATIONS IN THE INFORMATION AGE: PUTTING THE COGNITIVE DOMAIN ON TOP*. Air War Collage, Air University, 2017, s. 5, 7.

[25] Ibid., s.4.

[26] Jonsson, *The Russian Understanding of War: Blurring the Lines between War and Peace*, s.92.

[27] Connor, *MILITARY OPERATIONS IN THE INFORMATION AGE: PUTTING THE COGNITIVE DOMAIN ON TOP*, s.8-9.

[28] Eugene Rumer. *The Primakov (Not Gerasimov) Doctrine in Action*. Washington: Carnegie Endowment for International Peace, 2019, s.11.

[29] Rumer, *The Primakov (Not Gerasimov) Doctrine in Action*, s.11.

[30] Petersen, *The Eastern Front In World War 3. Volume I*, s.54-55.

[31] Joint Air Power Competence Centre Conference, *Shaping NATO for Multi-Domain Operations of the Future*, s.14-15.

[32] Ibid., s.16.

[33] Stefan Gustafsson; Senior Vice President of Strategic and Sustainable Business vid Swedish Space Corporation. Föreläsning Esrange 2023-05-30.

cyberattacker lokalt neka Nato tillgång till satelliter som de är beroende av för underrättelser, kommunikation, navigation etcetera och således minska effekterna av Natos teknologiska övertag i rymden.[34] För MDO kommer förmågan att kunna skjuta upp nya satelliter efter behov vara en viktig resurs som USA har och på sikt Europa. Dessa behov kan dock ta dagar upp till veckor att åtgärda.[35]

För markoperationer är förmågan till att skapa luftöverlägsenhet avgörande.[36] MDO utgör därmed ett hot mot den ryska markstridsförmågan, som är en tyngdpunkt i rysk konventionell krigföring, eftersom MDO kan motverka effekter av den ryska A2AD-förmågan som finns baserad i Kalingrad och Ukraina.[37, 38] För att skapa luftöverlägsenhet är dock Nato beroende av USA:s flygstridskrafter.[39]

Till skillnad från MDO är kärnvapenhotet en tydlig del av NGW, där den ryska uppfattningen är att kärnvapen kan användas för att påverka motståndarens beslutsprocess.[40] Att Ryssland har, till skillnad från USA/Nato, satsat på taktiska kärnvapen har skapat dem större möjligheter att nyttja kärnvapen, där det blir komplicerat för Nato att svara på en insats med taktiska kärnvapen utan att eskalera till fullt kärnvapenkrig.[41] NGW inkluderar även okonventionella metoder för att förnekbart kunna uppnå effekterna av kärnvapen, där kärnkraftverk genom användandet av proxy eller specialförband kan saboteras eller sprängas för att förneka tillträde till ett område eller skapa instabilitet i ett land.[42] Det är svårt att genomföra MDO för att skydda sig mot sådana okonventionella och folkrättsvidriga metoder. Konceptet NGW är således inte begränsad till vad som är juridiskt tillåtna mål, medel och metoder som MDO är.

Slutsatser

Nato har ett militärt övertag gentemot Ryssland men för att möta hotet från NGW behöver Nato kunna avskräcka Ryssland från att eskalera säkerhetsläget, för detta behöver Nato/Väst kunna begränsa Rysslands förmåga att bedriva förnekbara operationer.[43] Denna förmåga tycks idag inte finnas inom ramen för Natos koncept MDO. NGW är utvecklad för att möta västerländsk strategi och taktik medan MDO-konceptet är utvecklat för att besegra en likasinnad motståndare i väpnad konflikt som själv använder sig av MDO.[44] Ryssland är inte likasinnad och kan med NGW operera med okonventionella metoder under gränsen vad som juridiskt anses som

[34] Jeffrey M. Reilly. Multidomain operations: a subtle but significant transition in military thought. *Air & space power journal*. Volym 30, häfte 1, 2016: s.67.
[35] Joint Air Power Competence Centre Conference, *Shaping NATO for Multi-Domain Operations of the Future*, s.15.
[36] Petersen, *The Eastern Front In World War 3. Volume I*, s.189.
[37] Ibid., s.197.
[38] Rumer, *The Primakov (Not Gerasimov) Doctrine in Action*, s.11.
[39] Petersen, *The Eastern Front In World War 3. Volume I*, s.197.
[40] Ibid., s.114.
[41] Petersen, *The Eastern Front In World War 3. Volume I*, s.117.
[42] Petersen, *The Eastern Front In World War 3. Volume I*, s.196.
[43] Petersen, *The Eastern Front In World War 3. Volume I*, s.119.
[44] Joint Air Power Competence Centre Conference, *Shaping NATO for Multi-Domain Operations of the Future*, s.11.

väpnat angrepp för att uppnå politiska målsättningar relativt ohotat eftersom MDO är framtaget för att användas i krig eller väpnad konflikt.

Reflektion - Sveriges möjligheter och utmaningar att integreras i MDO samt möta NGW

Som Natomedlem ska Sverige ha förmågan att ingå och bidra till Natos multi-domänoperationer. Det ställer krav på interoperabilitet. Grunden i MDO är att operationer i en domän måste synkroniseras i tid, rum och effekt med operationer i andra domäner. Det behöver därför finnas ledningssystem som kan möjliggöra detta.[45] Det kan behöva utvecklas ett ledningssystem enkom för multidomänoperationer för att möjliggöra synergier inom och mellan de olika delarna som genomför operationer och dess effekter inom MDO.[46] En utmaning är att Sverige kan behöva anamma ett ledningssystem som är anpassat för att ingå som en del i en multidomänoperation inom ramen för en Nato artikel 5-insats men som ej är optimalt för en nationell försvarsoperation eller bilateral inom det nordiska försvarssamarbetet. Ett sådant ledningssystem kommer behöva ett holistiskt tänk och Sverige kan därför inte utveckla ledningssystem som enbart gynnar svenska intressen. Genom en hög grad av interoperabilitet i Försvarsmaktens ledningssystem och därigenom en hög flexibilitet har Sverige större möjligheter att kunna bidra till och vara en del av MDO.[47] Nyttjandet av standarder enligt *Federated Mission Networking* (FMN) är en möjlighet att öka interoperabiliteten för Försvarsmaktens ledningsstödsystem. FMN syftar till att stödja system för ledning och beslutsfattning i framtida operationer genom möjligheten till informationsdelning.[48] Framtidens ledningssystem för MDO kommer sannolikt även behöva innehålla någon form av AI för att kunna inhämta och analysera stora informationsmängder. Det kommer medföra kulturella utmaningar då dessa maskiner behöver tillåtas vara autonoma till hög grad. Försvarsmakten behöver gå från *Human-in-the-loop* där det är en människa som sitter på beslutmandaten att genomföra åtgärder till *Human-on-the-loop* där människan mer är en kontrollfunktion och ingriper först när det uppstår oväntade händelser eller när ett fel inträffar.[49] Att hitta var i svensk ledningsstruktur dessa autonoma maskiner ska vara och vilka mandat de ska ha kommer bli en utmaning. En annan utmaning är att de svenska doktrinerna behöver utvecklas för att omhänderta MDO. Detta är oberoende om Sverige har egna svenska doktriner eller använder Natos doktriner rakt av men de måste beskriva hur Sverige ska genomföra och träna för operationer som en integrerad del i en NATO-operation med de förmågor som finns tillgängliga idag.[50] Doktrinutvecklingsarbetet kommer sannolikt

[45] Alberts, *Multi Domain Operations: What´s New, What´s Not, and the Implications for Command and Control,* s.1.
[46] Ibid., s.4.
[47] Alberts, *Multi Domain Operations: What´s New, What´s Not, and the Implications for Command and Control*, s.5.
[48] Joint Air Power Competence Centre Conference, *Shaping NATO for Multi-Domain Operations of the Future*, s.18.
[49] Ibid., s.29-30.
[50] Perkins, Multi-domain battle: driving change to win in the future, s.7.

vara ett omfattande arbete som Försvarsmakten bör allokera tid och avdela resurser till. För att driva doktrinutvecklingen och förmågeutvecklingen framåt bör Försvarsmakten, likt *U.S. Army,* ha koncept som beskriver hur Försvarsmakten i framtiden kan komma att operera i MDO för att kunna möta väntade utvecklingar av framtidens operationsmiljö.[51] När det kommer till utveckling är det viktigt att ha ett ´system av system´-tänk utifrån modellen DOTMLPF (doktrin, organisation, träning, materiel, ledarskap och utbildning, personal och faciliteter) för att tillse att förändringar kan implementeras fullt ut.[52] En intressant slutsats från övningen *Cyber Blitz 2018* var vikten av förmågan till att bedriva informationsoperationer, inkluderat cyber- och telekrigsförmåga, för att kunna genomföra multidomänoperationer på taktisk nivå.[53] Ser vi till Sveriges och Försvarsmaktens möjligheter vid ett Natomedlemskap att i framtiden genomföra eller bidra till MDO kan detta var en initial grundförmåga att bedriva utvecklingen emot. Där taktiska staber under övningar tillförs en informationsoperationsansvarig, telekrig- och cyberresurser så att Försvarsmakten kan öva multidomänt och bygga upp förmåga att kunna påverka motståndaren simultant i flera domäner.

För genomförandet av MDO kommer det elektromagnetiska spektrumet (EMS) vara viktigt. Kontroll av EMS är en förutsättning för att kunna nyttja bland annat rymddomänen för underrättelser, kommunikation och navigation. Den part som förlorar det elektroniska kriget kommer således vara både blind och döv och förlora initiativet i operationen.[54] Sverige behöver därför ha förmåga i MDO att lokalt skydda egna system från rysk telekrigsförmåga och neka Ryssland användning av EMS. Genom kombinerade operationer i EMS med kombinationer av telekrig och cyberinsatser kan Försvarsmakten skapa möjligheter att både skydda egna system samt attackera kod och radiovågor hos ryska system.[55]

Dagens samhälle blir mer och mer IT- och nätverksbaserat vilket gör samhället sårbart för cyberattacker. Genom cyberangrepp kan en aktör attackera system för transport, el-distribution, kommunikation, banker och därigenom skapa fysisk och ekonomisk skada för vårt samhälle.[56] För att agera avskräckande och möta NGW:s okonventionella metoder med cyberattacker behövs defensiv cyberförmåga. Framtidens totalförsvar behöver bygga upp en bättre motståndskraft mot cyberangrepp än vad som finns idag. Totalförsvaret behöver ha defensiv cyberförmåga som är nations- och myndighetsöverskridande för att minska risken att Ryssland eller någon annan aktör kan utnyttja svagheter i ett system för att påverka ett annat. Här har Försvarsmakten och IT-försvarsförbanden ett tydligt ansvar när det

[51] Ibid., s.7.

[52] Ibid., s.8.

[53] Rodriguez, Multi-Domain Information Operations, and the Brigade Combat Team: Lessons from Cyber Blitz 2018, s.37.

[54] Reilly, Multidomain operations: a subtle but significant transition in military thought, s.66.

[55] George Lambert. *Electronic Warfare: Rethinking the Importance of Its Role In Military Operations*. Norfolk: National Defense University, Joint Forces Staff College, Joint Advanced Warfighting School, 2016, s.25.

[56] Reilly, Multidomain operations: a subtle but significant transition in military thought, s.68.

gäller att skydda Försvarsmaktens ledningsstödsystem från skadlig kod men förmågan behöver även finnas inom varje civil myndighet.

När Sverige blir medlemmar i Nato så kommer det svenska totalförsvaret vara en del av Natos totalförsvar. Ett starkt totalförsvar inom Nato kommer vara viktigt för att möta Rysslands blandning av militära och icke-militära maktmedel syftandes till att försvaga Nato.[57] För att möta NGW blir det således viktigt att ha en militär förmåga som på ett trovärdigt sätt kan möta Rysslands militära förmåga för att minska de psykologiska effekterna och den ryska avskräckningsförmågan.[58] Genom kränkningar av bland annat baltiskt luftrum vill Ryssland försöka underminera trovärdigheten i Nato artikel fem.[59] Lyckas Ryssland skapa tvivel hos Natomedlemsländerna på trovärdigheten i artikel fem kan de skapa splittring i alliansen.[60] Det är följaktligen viktigt för tilliten inom alliansen att Nato, där Sverige i framtiden kommer ingå, kan bibehålla ett militärt övertag över Ryssland. För att motverka effekten av den ryska informationskrigföringen, som bygger på desinformation och manipulation, behöver Sverige tillsammans med Nato kunna bedriva informationsoperationer som är utbildande och förmedlar en sanningsenlig bild till befolkningen som höjer kunskapsnivån och motståndskraften hos allmänheten.[61] Information är nämligen det kraftfullaste motmedlet mot desinformation.[62]

Slutsatser

De initiala utmaningarna för Sverige att integreras i MDO och möta NGW är relaterade till interoperabilitet. För att bedriva MDO krävs ledningssystem som har en högre interoperabilitet än de Sverige har idag. Interoperabilitet kommer öka möjligheterna till informationsdelning som är en förutsättning för MDO. Sverige behöver även ha doktriner som beskriver hur Sverige ska integreras i Natos multidomänoperationer. Förmågan MDO är uppbyggt av ´system av system´ och utvecklingen av förmågan MDO i Försvarsmakten behöver göras utifrån modellen DOTMLPF för att tillse att alla ingående delsystem kommer med i utvecklingsprocessen. Det finns möjligheter att börja utvecklingen av förmågan MDO på taktisk nivå genom att tillföra informationsoperationskompetens, cyber- och telekrigsresurser till de taktiska staberna under övningar. Avslutningsvis kommer det framtida totalförsvaret vara viktigt för att möta Rysslands okonventionella metoder inom ramen för NGW. Det behöver finnas en hög motståndskraft mot informationskrigföring och cyberangrepp i samhället samt att Sverige tillsammans med Nato kan upprätthålla en trovärdig militär förmåga gentemot Ryssland, vilket kommer vara viktigt för att upprätthålla tilliten till totalförsvaret och Nato.

[57] Rumer, *The Primakov (Not Gerasimov) Doctrine in Action*, s.15.
[58] Petersen, *The Eastern Front In World War 3. Volume I,* s.199.
[59] Rumer, *The Primakov (Not Gerasimov) Doctrine in Action*, s.11.
[60] Petersen, *The Eastern Front In World War 3. Volume I,* s.51.
[61] Connor, *MILITARY OPERATIONS IN THE INFORMATION AGE: PUTTING THE COGNITIVE DOMAIN ON TOP,* s.16.
[62] Galeotti, *The Weaponization of Everything: A Field Guide to the New Way of War,* s.174.

Källförteckning

Alberts, David S. Multi Domain Operations: What´s New, What´s Not, and the Implications for Command and Control. Institute for Defence Analysis, 2018.

Connor, Sidney A. MILITARY OPERATIONS IN THE INFORMATION AGE: PUTTING THE COGNITIVE DOMAIN ON TOP. Air War Collage, Air University, 2017.

Galeotti, Mark. The Weaponization of Everything: A Field Guide to the New Way of War. New Haven; London: Yale University Press, 2023.

Lambert, George. Electronic Warfare: Rethinking the Importance of Its Role In Military Operations. Norfolk: National Defense University, Joint Forces Staff College, Joint Advanced Warfighting School, 2016.

Joint Air Power Competence Centre Conference. Shaping NATO for Multi-Domain Operations of the Future. Essen, Tyskland: Joint Air Power Competence Centre, 2019.

Jonsson, Oscar. The Russian Understanding of War: Blurring the Lines between War and Peace. Washington: Georgetown University Press, 2019.

Perkins, David G. Multi-domain battle: driving change to win in the future. Military review. Volym 97, häfte 4, 2017: 6-12.

Petersen, Philip A. The Eastern Front In World War 3. Volume I. Warszawa: Tertragon, 2022.

Reilly, Jeffrey M. Multidomain operations: a subtle but significant transition in military thought. Air & space power journal. Volym 30, häfte 1, 2016: 61-73.

Rodriguez, John P. Multi-Domain Information Operations, and the Brigade Combat Team: Lessons from Cyber Blitz 2018. Military Review. Volym 99, häfte 4, 2019: 33-40.

Rumer, Eugene. The Primakov (Not Gerasimov) Doctrine in Action. Washington: Carnegie Endowment for International Peace, 2019.

Föreläsningar

Gustafsson, Stefan; Senior Vice President of Strategic and Sustainable Business vid Swedish Space Corporation. Föreläsning Esrange 2023-05-30.

se·kret·ess [-es´] substantiv ~en
hemlig karaktär; hemlig-hållande; tystnads-plikt

Magnus Jirlind

Inledning

Få saker väcker så mycket intresse som när sekretess kommer på tal. Försvarsmaktens verksamhet bygger till stor del på sekretessbelagd information. Men när blir den operativa förmågan hämmad av för mycket sekretess eller att organisationen i sig sekretessbelägger information som i själva verket inte borde vara sekretessbelagd? Samtidigt lever vi i ett samhälle med både hög tillgänglighet till -, stort behov av - samt snabb spridning av information. Spridningen sker snabbt, till stor del med hjälp av internet, inom minuter kan en händelse bli en världsnyhet. Om ett nytt förhållningssätt till underrättelse och kommunikation intas skulle styrkorna i båda funktionerna kunna kombineras och ge en ökad operativ förmåga. Men ett nytt sätt att arbeta på är inte riskfritt.

Problemformulering

Om individer eller grupper avstår från att kommunicera, ökar sannolikheten att en alternativ tolkning av händelser tar över som rådande, medan egna perspektiv och åsikter riskerar att förbises eller undertryckas. Händelsen då Israel felaktigt påstods ha genomfört en raketattack mot ett sjukhus i Gaza är ett tydligt exempel på när tomrummet i informationsmiljön fylls av information som biter sig fast som en sanning, i detta fall med Hamaz som avsändare. Tomrummet kan bli en sårbarhet för Försvarsmakten som har ett restriktivt förhållningssätt till att kommentera militära operationer. Det restriktiva förhållningssättet orsakas bland annat av att de svenska metoder som används för att planera, inhämta, analysera och delge underrättelser, kan avslöjas. I dessa fall begränsas den svenska allmänhetens tillgång till information genom en praxis där information klassificeras som sekretessbelagd och ytterligare kommentarer eller förklaringar ges sällan eller aldrig. Men sekretessen kring underrättelser kanske inte alltid måste trumfa så att kommunikationen uteblir?

Kommunikationen blir allt viktigare och mer efterfrågad med det försämrade säkerhetspolitiska läget i Europa. Efter Ryssland anfallskrig mot Ukraina 24 februari 2022 har överstelöjtnant Joakim Paasikivi på ett mycket förtjänstfullt sätt framträtt i mediala sammanhang och förmedlat professionella och tydliga analyser till det svenska folket. Framträdandet och den raka, tydliga kommunikationen som överstelöjtnant Paasikivi förmedlar, möjliggörs genom hans anställning på Försvarshögskolan. Hans spekulationer och argument kan således inte direkt hänvisas tillbaka till Försvarsmakten. Kan det vara värt risken att låta personal med direkt anknytning till Försvarsmakten att vara mer frispråkig och förmedla analys kopplad till underrättelse till allmänheten?

Insamling av underrättelser sker varje dag, dygnet runt. Många försvarsmaktsanställda är involverade i inhämtningen men inte lika många har tagit del av resultatet. Anledningen är till stor del på grund av sekretess och att informationen ska hållas inom en liten krets. Sekretessen kan ha en negativ påverkan på effektiviteten av inhämtning av information och på resultatet. Information som skickas vidare till analys kan vara mycket omfattande på grund av att de som inhämtar underrättelser inte vet vad som kan vara av värde, vilket som försvårar arbetet genom mängden information som ska analyseras. Om fler försvarsmaktsanställda skulle ha större insyn i resultatet av inhämtningen, skulle då hela processen kring underrättelser effektiviseras och i slutändan innebära att den operativa effekten ökar?

Med detta som bakgrund kommer jag utgå från underrättelsefunktionen och beskriva hur Försvarsmakten kan utveckla nyttjandet av underrättelser i kombination med kommunikation, för att i framtiden få en ökad operativ förmåga.

Disposition

Inledningsvis kommer jag att beskriva funktionerna underrättelser och kommunikation kopplat mot teori och metod som jag anser är relevant i en militär operation. Därefter kommer jag att, utifrån tre identifierade aspekter, argumentera för hur dessa två funktioner kan kombineras såväl när det gäller teori som metod, i en kontext av gemensam operation i Sveriges närområde för en ökad operativ förmåga i framtiden. Slutligen kommer jag sammanfatta mina slutsatser.

Militära underrättelser i Försvarsmakten

Försvarsmaktens process för att bearbeta information till militära underrättelser sker genom planering, inhämtning, analys och delgivning. Doktrintillägg Underrättelse- och säkerhetstjänst beskriver underrättelser som produkten av behandlad information om exempelvis fientliga eller neutrala stater eller personer. Underrättelserna är inte kopplade till egna förhållanden. Syftet med underrättelser är att klargöra hotbilden mot Sverige samt att stödja beslutsfattare inom försvars-, säkerhets- och utrikespolitik. [63] I en militär kontext ska underrättelsetjänsten stödja den strategiska nivåns beslutsfattning för att skapa handlingsfrihet och för att kunna genomföra verksamhet. [64] Högt tempo är av högsta vikt för att ta fram underrättelseunderlag som ska vara relevant och samordnat. Underlaget används för att kunna genomföra insatser på militärstrategisk-, operativ och taktisk nivå. [65]

I Reglemente Underrättelsetjänst beskrivs underrättelsecykeln som den teoretiska modell Försvarsmakten använder sig av för att utarbeta underrättelser. Modellen innehåller fyra steg i en process som pågår över tid. Stegen är planering, inhämtning, bearbetning och delgivning. Först genomförs planeringen som innefattar fastställande av prioriteringar, behov, inriktningar och samordning. Därefter sker inhämtningen då information samlas in. Informationen kan bestå av data, bilder eller andra uppmärksamheter och bearbetas i nästa steg; analysen. I analysen tolkas, värderas och bearbetas informationen och underrättelser växer fram. I modellens sista steg delges framarbetade underrättelser till beslutsfattare.[66]

I grunden är underrättelseanalysen enkel då kartläggningen är tydlig, det finns uppenbara svar och underlaget leder till lättolkade reaktioner. Underrättelseanalysen påverkas av den mänskliga faktorn, bakgrund, kultur, arbetssätt och känslor och rör sig alltid i gränslandet mot ovissheten. Att förflytta ovissheten med analysmetoder och tillgänglig information till det kända kan aldrig ske med 100% säkerhet. Ovissheten medför att det ibland kan inträffa händelser som är svåra att förutspå och ibland kan det som man förutspått vara svårhanterligt att agera på.[67]

[63] Försvarsmakten, *Doktrintillägg Underrättelse- och säkerhetstjänst* (2019), pp. 11–12.

[64] Försvarsmakten 2019, p. 22.

[65] Försvarsmakten 2019, p. 51.

[66] Försvarsmakten, *Reglemente Underrättelsetjänst* (2022), pp. 21–22.

[67] Wilhelm Agrell, *Underrättelseanalysens metoder och problem: medan klockan tickar-*, 2. [utök.] uppl. ed. (Malmö: Gleerup, 2015), pp. 28–33.

Teorierna beskriver underrättelsecykeln som en informationsinsamlande och kunskapssökande process som syftar till att skapa underlag till beslutsfattare som i sin tur leder till någon form av agerande. [68] Underrättelsecykeln fokuserar främst på den teoretiska beskrivningen av dess funktion snarare än att erbjuda en praktisk illustration. Teorierna pekar även på att det finns ett gap mellan förankrade teorier och praktiken, dock går åsikterna om hur stort gapet är, isär.[69]

Fördelarna med underrättelsecykeln är att den organiserade metodbeskrivningen ger som resultat att arbetsfördelningen blir visuell, vilket medför att ansvarsområdena blir tydliga. Ytterligare fördelar är att man kan undvika att hamna i fällor med ogenomtänkta beslut och reflexmässiga beteenden. Systematiken medför att processen har en allmänt godtagen och beprövad ordning.[70]

Kommunikation i Försvarsmakten

I Doktrin Militärstrategisk kommunikation definieras militärstrategisk kommunikation som ”en funktion och ett koncept på militärstrategisk nivå som samordnar kommunikationstjänst och informationsoperationer. Militärstrategisk kommunikation avser samordning av ord och handling på militärstrategisk och operativ nivå” [71]. Detta skiljer sig från hur Larsåke Larsson beskriver begreppet strategisk kommunikation ur ett akademiskt perspektiv. Han definierar begreppet i stället som ”organisationers medvetna kommunikationsinsatser för att nå sina mål” [72].

Militärstrategisk kommunikation är en självklarhet i Försvarsmaktens planeringsprocesser och när myndigheten genomför gemensamma operationer i syfte att öka operativ effekt. Försvarsvilja och motståndskraft kan även stärkas med effekterna av Militärstrategisk kommunikation.[73]

Ett begrepp som har kommit att bli alltmer vanligt inom kommunikation är narrativ. Doktrintillägget beskriver narrativet som en långsiktig berättelse om hur man agerar för att uppnå sina strategiska mål. Berättelsen ska vara enkel i sin utformning så att mottagaren ges förutsättningar att både förstå och komma ihåg. Utformningen av Försvarsmaktens narrativ ska innehålla faktorer som trovärdighet, känsloväckande och ha en logisk utformning. Faktorerna bidrar till ett effektivt narrativ vilket Försvarsmaktens eftersträvar i all sin verksamhet. Om Försvarsmakten lyckas utforma ett effektivt narrativ och förmedla det i sin kommunikation kommer de att dominera informationsmiljön och ”äga” sanningen genom att vara mest relevant och trovärdig.[74]

I doktrintillägget beskrivs en teoretisk kommunikationsmodell där en sändare ger ett budskap utifrån egen kontext av erfarenheter och känslor. Budskapet påverkas

[68] Agrell 2015, p. 36.
[69] Agrell 2015, p. 42.
[70] Agrell 2015, pp. 53–54.
[71] Försvarsmakten, *Doktrintillägg Militärstrategisk kommunikation* (2023), p. 5.
[72] Larsåke Larsson, *Tillämpad kommunikationsvetenskap*, 4., [bearb.] uppl. ed. (Lund: Studentlitteratur, 2014), p. 36.
[73] Försvarsmakten, 2023, p. 5.
[74] Försvarsmakten, 2023, p. 21.

därefter av sändarens egen kontext av erfarenheter och känslor. Budskapet passerar genom två filter där sändaren och mottagarens personlighet, attityd och kunskap påverkar och kodar hur man uppfattar budskapet. Likt sändarens kontext av erfarenheter och känslor uppfattas budskapet och effekten av det på olika sätt.[75] Det är hos mottagaren det visar sig om kommunikationen är framgångsrik eller ej, det är först då man kan märka om någon förändring sker.[76]

Budskapet påverkas också av analysen av målgruppen, val av kommunikationskanal och förståelse för att det finns andra aktörer som försöker få fram sina budskap. Om ord och handling hör ihop ökar möjligheten att önskat budskap uppfattas enligt sändarens utformning. Om Försvarsmaktens handlingar inte överensstämmer med de ord som kommuniceras kan detta ha en negativ effekt på trovärdigheten.[77]

I Försvarsmakten delas kommunikationen in i två delar; intern och extern kommunikation. Den externa kommunikationen riktar sig till Sveriges befolkning och andra stater medan den interna kommunikationen riktar sig till egen personal.[78] Uppdelningen av kommunikationen känns given, men så inte alltid är fallet. Problematiken är att anställda är en del av den allmänna publiken, vilket gör att gränserna mellan intern och extern kommunikation suddas ut.[79]

Kommunikationen kan delas upp i två delar, transmission och rituell. Transmissions-kommunikation avser information kopplat till inhämtning och spridning och syftar till att påverka och förändra attityder. Rituell kommunikation kan beskrivas som människors kontaktsökande för att få vara en del av samhället och har en mer dramatisk och berättande kontext.[80] Det breda vetenskapliga begreppet kopplat till kommunikation beskrivs i vissa sammanhang som den process som sker när människor interagerar med varandra. Teorin tar upp två tankelinjer inom kommunikation. Den första tankelinjen är linjär och grundar sig i förmedling av attityder, känslor och budskap mellan sändare och mottagare. Den andra tankelinjen ser kommunikation mer som en gemensam aktivitet mellan olika deltagare. Kommunikationen blir då mer cirkulär process som bygger på en målbild av en gemensam förståelse, skapad genom att deltagarna delar information. [81]

Enligt teorin finns det i huvudsak två teoretiska kommunikationsmodeller. Den som liknar Försvarsmaktens kommunikationsmodell benämns som basmodellen i sitt kontextuella sammanhang. Basmodellen beskriver att sändaren, som kan vara en organisation och då utgörs av en utsedd talesperson, sänder ett budskap genom ett utvalt medium. Mediet kan exempelvis vara sociala medier och skickar budskapet

[75] Försvarsmakten, *Doktrintillägg Militärstrategisk kommunikation* (2023), p. 22.

[76] Oscar Öquist, *Systemteori i praktiken: konsten att lösa problem och nå resultat*, Fjärde upplagan ed. (Stockholm: Gothia Fortbildning, 2018), p. 18.

[77] Försvarsmakten, 2023, p. 23.

[78] Försvarsmakten, 2023, p. 27.

[79] Larsson 2014, p. 85.

[80] Larsåke Larsson, *Tillämpad kommunikationsvetenskap*, 4., [bearb.] uppl. ed. (Lund: Studentlitteratur, 2014), p. 14.

[81] Larsson 2014, p. 34.

genom två filter av kodning och avkodning. Kodningen symboliserar meningen med sändarens budskap vägen fram genom brus, som ständigt påverkar, till hur mottagaren uppfattar meningen med budskapet. Effekten av budskapet kan mätas genom feedback från mottagaren. Sändaren och mottagaren påverkas av egen bakgrund och kultur och forskningen visar att när fler sändare skickar samma budskap till en och samma mottagare och där deras bakgrund och kultur delas, så uppstår en framgångsrik kommunikation. Modellens kontext där kommunikationen sker gör teorin än mer komplex.[82]

Ökad operativ förmåga i framtiden

Jag har identifierat tre aspekter utifrån analyserad litteratur och egna erfarenheter, där jag anser att den framtida operativa förmågan ökar genom en kombination av kommunikation och underrättelse.

Den första aspekten handlar om att lyckas förmedla sina budskap på ett trovärdigt och framgångsrikt sätt i informationsmiljön. Alla budskap vi väljer att kommunicera eller väljer att inte kommunicera, är kommunikation. Det man kan vara helt säker på i dagens informationskrävande samhälle är att om inte vi kommunicerar kommer någon annan att göra det i stället om en informationslucka uppstår. Konkurrensen är hård, människor matas idag med budskap i överflöd från en mängd olika sändare. Sändarna slåss mot varandra om att just deras budskap ska nå fram till mottagaren.[83]

I en krissituation ska Försvarsmakten ha förmågan att snabbt förmedla budskap genom framför allt bild och rörlig bild för att täcka en eventuell informationslucka. [84] En snabb kommunikationsprocess för att omhänderta problemet att narrativet ”tappas”, är avgörande för att vinna i informationsmiljön.

Jag påstår att den operativa effekten kan öka genom att integrera underrättelsecykelns delgivningssteg med den teoretiska kommunikationsmodellen. En högre grad av integration ger förutsättningar för att skapa transparens som i sin tur kan öka förtroendet för Försvarsmakten vilket kan öka svenska folkets motståndskraft och försvarsvilja. Genom att kommunicera utvalda delar av underlaget i delgivningen, något som idag skyddas av en hög grad av sekretess, skulle kommunikationsluckor täppas igen då man snabbare kan identifiera vad man kan säga och vad som lyder under sekretess.

Kommunikationsmodellen skulle även kunna användas för att på effektivare sätt nå fram med delgivningens budskap till beslutsfattarna. Delgivningen är det svåraste steget i underrättelsecykeln av anledningen att underrättelsen ska förmedlas till beslutsfattaren.[85] Delgivningen bör leda till att beslutsfattaren känner trygghet att genomföra operationen med precision och med en hög grad av sannolikhet att lyckas. Om man inte når fram med sina budskap och lyckas förmedla budskapen på

[82] Larsson 2014, pp. 51–52.

[83] Larsson 2014, p. 25.

[84] Försvarsmakten, *Doktrintillägg Militärstrategisk kommunikation* (2023), p. 25.

[85] Peter Gill, Stephen. Marrin & Mark. Phythian, *Intelligence theory key questions and debates* (London; Routledge, 2009), p. 88.

mottagarens villkor finns det en risk att beslutsfattaren inte agerar trots att underrättelserna är relevanta och korrekta.[86]

Delgivningen påverkas även av politisering vilket medför att relationen mellan beslutsfattare och analytiker är extra viktig. Politisering kan oraskas av påtryckningar, frånvänd världsbild, beslutsfattarna använder det som passar deras agenda bäst från delgivningen. Underrättelsebehovet tas fram genom ledande frågor och att beslutsfattare och analytiker delar uppfattning vilket inte leder till ifrågasättande.[87] Om man tar hänsyn till kommunikationsmodellen i delgivningen skulle politiseringen kunna undvikas eller minimeras.

Den andra aspekten är kopplad till sekretessen kring Försvarsmaktens verksamhet. Doktrintillägg underrättelse- och säkerhetstjänst trycker på vikten av att skydda information om Försvarsmaktens agerande och hur hot och risker hanteras. Man vill skydda det som är skyddsvärt och tillse det som kan kommuniceras inte undanhålls genom samordning med den strategiska kommunikationen.[88] Avvägningen vad som omfattas av sekretess är dock inte alltid tydlig. Jag har uppfattningen att det är vanligare att behandla information med sekretess än öppet i Försvarsmakten. Samtidigt finns problemet att om man är för detaljerad så kan fienden identifiera svaga punkter. Men teorierna visar på att man utnyttjar sekretess mer som regel än undantag i syfte att ibland dölja det man inte vet eller för att bevara sitt rykte. Kritiskt tänkande, ett öppet diskussionsforum eller skolbildningar är ett vanligt mönster inom underrättelseorganisationer till följd av den existerande sekretesspraxisen inom underrättelseorganisationen.[89]. Kulturen inom underrättelseorganisationen pekas särskilt ut som en bidragande orsak till att man inte vill offentliggöra underrättelseanalyser.[90]

Skulle Försvarsmakten ta en högre risk med att offentliggöra underrättelseanalyser i mediala sammanhang skulle den operativa effekten öka på två plan. Det första är likt tidigare exempel, genom att öka förtroendet hos egen befolkning. Det andra är att skicka signaler till våra fiender att vi har en hög grad av medvetande om deras agerande. Men att uppträda medialt som talesperson är inte något alla kan hantera. Medieträning är inget som tillhör vardagen för dagens officerare. Inte alla har ett intresse av att ställa upp och ibland är tidsåtgången stor för att hitta frivilliga. Eftersom kommunikationen i informationsmiljön rör sig så snabbt kan informationsluckor enkelt uppstå om man inte snabbt får fram en talesperson som kan hantera balansgången med att förmedla budskap inom sekretessbelagd information.

Jag anser att Försvarsmakten ska utse ett antal fasta talespersoner som har erfarenhet inom underrättelsetjänst. Talespersonerna har en bra uppfattning om

[86] Gill, Marrin & Phythian 2009, pp. 46–47.
[87] Agrell 2015, p. 184.
[88] Försvarsmakten, *Doktrintillägg Underrättelse- och Säkerhetstjänst,* (2019), p. 48.
[89] Agrell 2015, p. 189.
[90] Agrell 2015, p. 190.

vilken information som omgärdas av sekretess och vilken information som är öppen. Personerna skulle sedan tränas inom retorik och mediahantering. Vid förfrågningar från media är det i första hand de utbildade talespersonerna som agerar. Idag finns inte så många överstelöjtnant Joakim Paasikivi, imorgon borde det finnas minst tio. En kombination av erfarenhet inom underrättelsefunktionen kombinerad med medieträning skulle kunna höja Sveriges operativa effekt genom att komma innanför fiendens OODA-loop samt öka försvarsviljan och motståndskraften hos egen befolkning.

Den tredje aspekten berör Försvarsmaktens kultur kopplat till att bearbetade underrättelser delges mycket restriktivt. Personalen som bidrar till inhämtningen är fler än de som får ta del av resultatet i delgivningen. Teorierna pekar på att underrättelseorganisationens utmärkande drag är hierarkiska och saknar förståelse för avvikande uppfattningar samt präglas av stor sekretess med liten spridning av upprättade analyser, vilket kan förklara Försvarsmaktens förhållningssätt.[91]

Tre nivåer är framträdande inom teorier kopplade till kultur, där den första nivån är den som vi kan observera, den andra nivån framträder vid mer eller mindre medvetna grundvärden och i den tredje och innersta nivån återfinns det omedvetna till att vi agerar som vi gör.[92] Det finns även andra teorier som pekar på att underrättelsearbetet inte uppnår full effekt på grund av den hierarkiska ordningen, centraliseringen och specialiseringen av funktionen.[93] Även detta kan vara förklaringar till Försvarsmaktens kultur.

Försvarsmaktens kultur är en del av personalens normer och värderingar. Oliktänkande utvecklar och stärker kulturen medan det finns anledning att tro att de beskrivande karaktärsdragen för underrättelseorganisationen bidrar till det motsatta. Om Försvarsmakten skulle förändra bemanningen i underrättelseorganisationen i syfte att komma vidare med kulturella och strukturella hinder, skulle kommunikationen utvecklas. Ett nytt sätt att kommunicera underrättelser inom egen organisation skulle kunna växa fram genom en ändrad kultur inom underrättelseorganisationen. Personalen får bättre feedback på inhämtningen som genomförts och får förtroendet att ta del av resultatet vid en delgivning. Detta skulle även kunna öka förståelsen för vilket underlag som ska inhämtas. Analysen behöver endast omhänderta underlag som ger goda förutsättningar för bra underrättelser, vilket påverkar tid och arbetsinsats positivt. Detta anser jag skulle öka Försvarsmaktens operativa effekt. Riskerna ökar men blir enligt mig hanterbara.

Sammanfattning

Försvarsmakten behöver förändra sin organisationskultur, framför allt när det kommer till riskhantering kopplat till sekretess. Allt vi gör innebär risker, i slutändan är det därför vi har chefer som ska avgöra om riskerna är värda att ta eller inte. En

[91] Agrell 2015, p. 189.
[92] Larsson 2014, p. 73.
[93] Gill, Marrin & Phythian 2009, pp. 91–92.

chef som aldrig tar risker kommer inte bli framgångsrik, hen kommer inte heller att få något uträttat. Att våga ta risker kring sekretess menar jag kommer löna sig i längden. En mer transparant och framåtlutad underrättelsefunktion som kommunicerar på ett genomtänkt sätt kommer att öka vårt förtroende både hos vänner och fiender. Genom kommunikation etableras ett förtroende som i sin tur bygger försvarsvilja och motståndskraft.[94] Med relativt små justeringar, kanske genom någon av de åtgärder som jag föreslagit ovan, tror jag att Försvarsmaktens operativa effekt kan höjas genom en kombination av underrättelsefunktionen och kommunikationsfunktionen.

Försvarsmakten har länge arbetat för att minimera riskerna, det är dags att förändra vår kultur utan att bli dumdristig. Vårt nya kulturella synsätt i framtiden bör i stället handla om hur vi riskoptimerar.

[94] Försvarsmakten, *Doktrintillägg Militärstrategisk kommunikation* (2023), p. 42.

Källförteckning

Agrell, Wilhelm, Underrättelseanalysens metoder och problem: medan klockan tickar-, 2. [utök.] uppl. ed. (Malmö: Gleerup, 2015).

Försvarsmakten, Doktrintillägg Underrättelse- och säkerhetstjänst (2019).

Försvarsmakten, Militärstrategisk kommunikation (2023).

Försvarsmakten, Reglemente Underrättelsetjänst (2022).

Gill, Peter, Marrin, Stephen. & Phythian, Mark., Intelligence theory key questions and debates (London; Routledge, 2009).

Larsson, Larsåke, Tillämpad kommunikationsvetenskap, 4., [bearb.] uppl. ed. (Lund: Studentlitteratur, 2014).

Öquist, Oscar, Systemteori i praktiken: konsten att lösa problem och nå resultat, Fjärde upplagan ed. (Stockholm: Gothia Fortbildning, 2018).

Försvarshögskolan